

PRVI MEĐUNARODNI SIMPOZIJUM IZ OBLASTI MUZIČKE PEDAGOGIJE
THE FIRST INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON MUSIC PEDAGOGY

*MUZIČKA PEDAGOGIJA – IZAZOV,
INSPIRACIJA I KREACIJA
MUSIC PEDAGOGY – CHALLENGES,
INSPIRATION AND CREATION*

KNJIGA SAŽETAKA **BOOK OF ABSTRACTS**

CETINJE, 24 – 27. 5. 2018.

UNIVERZITET CRNE GORE
MUZIČKA AKADEMIJA

PRVI MEĐUNARODNI SIMPOZIJUM IZ OBLASTI MUZIČKE PEDAGOGIJE
THE FIRST INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON MUSIC PEDAGOGY

*MUZIČKA PEDAGOGIJA– IZAZOV,
INSPIRACIJA I KREACIJA
MUSIC PEDAGOGY – CHALLENGES,
INSPIRATION AND CREATION*

**KNJIGA SAŽETAKA
BOOK OF ABSTRACTS**

CETINJE, 24 – 27. 5. 2018.

Organizator/Organisation:

Muzička akademija, Univerzitet Crne Gore
Academy of Music, University of Montenegro

Dekan/Dean: prof. mr Bojan Martinović

Predsjedavajuća simpozijuma/Chair of the Symposium:

prof. mr Jelena Martinović- Bogojević

Programski odbor/Program Committee:

Predsjednica/President: doc. dr Vedrana Marković,
Muzička akademija, Univerzitet Crne Gore, Crna Gora

prof. dr Ivana Drobni, Fakultet muzičke umetnosti,
Univerzitet umetnosti u Beogradu, Srbija
prof. dr Branka Rotar Pance, Muzička akademija,
Univerzitet u Ljubljani, Slovenija
prof. mr Bojan Martinović, Muzička akademija,
Univerzitet Crne Gore, Crna Gora
prof. mr Jelena Martinović- Bogojević, Muzička akademija,
Univerzitet Crne Gore, Crna Gora
doc. dr Sabina Vidulin, viša naučna saradnica, Muzička akademija
u Puli, Univerzitet Jurja Dobrile u Puli, Hrvatska
dr Gabriela Karin Konkol, Stanisław Moniuszko Muzička
akademija u Gdanjsku, Poljska

Organizacioni odbor/Organizational Committee:

Predsjednik/President: prof. mr Bojan Martinović, dekan,
MA, UCG

prof. mr Jelena Martinović-Bogoević, MA, UCG
doc. dr Vedrana Marković, MA, UCG
prof. mr Žana Lekić, MA, UCG
doc. mr Nataša Popović, MA, UCG
mr Aleksandra Knežević, MA, UCG
mr Darko Nikčević, MA, UCG
mr Dobrila Popović, Ministarstvo kulture Crne Gore

Pokrovitelji/Sponsors:

Univerzitet Crne Gore
Ministarstvo prosvjete Crne Gore
Ministarstvo kulture Crne Gore
Opština Cetinje
Kompanija Ledo doo.

SADRŽAJ/CONTENTS

PLENARNA PREDAVANJA**KEYWORD LECTURES****Ivana Drobni**

Muzička pismenost u muzičkoj pedagogiji
Music literacy in music education

Branka Rotar Pance

Strategije u radu sa muzički darovitim učenicima u osnovnoj školi
Strategies to Work with Musically Talented Primary School Pupils

Sabina Vidulin

Ishodi i utjecaj izvannastavnih glazbenih aktivnosti na učenika, učitelja i školu
The outcomes and influence of extracurricular music activities on the pupil, teacher and school

OPŠTA MUZIČKA PEDAGOGIJA**GENERAL MUSIC EDUCATION****Blaženka Bačlija Sušić, Katarina Habe**

Razlike u stavovima studenata glazbenih akademija u Sloveniji i Hrvatskoj o improvizaciji
Differences in attitudes towards improvisation between Slovenian and Croatian music students

Snežana Dobrota, Maris Avejić

Glazbene preferencije učenika prema dječjim pjesmama u parnim u neparnim mjerama
Students' music preferences towards children's songs in duple and triple meter

Birce Dođramacioğlu, Esra Aslan, Sibel Çoban

Odnos između umjetničkog obrazovanja i sposobnosti kreativnog mišljenja

Relationship between fine arts education and creative thinking skill

Nesrin Kalyoncu 26

Kulturna raznolikost kao izazov u muzičkom obrazovanju u školama

Cultural diversity as a challenge in school music education

Tatjana Krkeljić, Branka Vujičić, Bojana Nenezić 28

Nastavni program Muzičke kulture za osnovnu školu i primjena reformskih rješenja

Teaching subject Music Culture for elementary school and implementation of reform solutions

Mario Krnić 30

Umjetničko obrazovanje u Hrvatskoj u svjetlu reforme obrazovnog sustava

Art education in Croatia in the light of education system reform

Meri Kumbe 32

Muzika u albanskom obrazovnom sistemu: praksa i izazovi

Music in the Albanian education system: practice & challenges

Jelena Martinović-Bogojević, Admir Osmanović 34

Međupredmetno povezivanje kao oblik podsticanja kreativnosti u nastavi Muzičke kulture u osnovnoj školi

Interdisciplinary connection as a form of encouragement of creativity within the Music Culture course in elementary school

Aleksandra Miletić 36

Muzička pismenost u opštem muzičkom obrazovanju mlađeg školskog uzrasta u Srbiji

Music literacy in general music education of younger school-age children in Serbia

Ana Perunović-Ražnatović 38

Kanon kao stvaralački izazov i formalni „okvir“ za ispoljavanje kreativnosti

Canon as a creative challenge and a formal “framework” for expression of creativity

Dobriła Popović 40

Savremeni udžbenici muzičkog obrazovanja u Crnoj Gori: analiza udžbenika Muzika 9

Contemporary music education textbooks in Montenegro: the analysis of the textbook Music 9

Marko Sesar 42

Nastavnički priručnik – izazov suvremene nastave

Teacher's handbook – a challenge in contemporary teaching

Vesna Svalina 44

Razvoj glazbeno-pedagoške misli u 17. i 18. stoljeću

Development of music pedagogical thought in the 17th and 18th century

Tihana Škojo, Alma Mance 46

Individualizirano poučavanje i inkluzija učenika s oštećenjem sluha u nastavi glazbene kulture – nastavnički izazov

Individualized teaching and inclusion of students with hearing impairments in music classes – a challenge for a teacher

Vesna Vučinić 48

Muzičko obrazovanje učitelja i njegova uloga u procesu nastave

Music education of teachers and its role in the teaching process

METODIKA NASTAVE SOLFEĐA 51

SOLFEGGIO TEACHING METHODS

Jelena Beočanin 52

Didaktička svrsishodnost vežbi za solfeđa

Didactic purposefulness of solfeggio exercises

Jelena Cvetković-Crvenica, Milica Jovanović 54

Mogući aspekti vokalne interpretacije u nastavi solfeđa

Possible aspects of vocal interpretation in solfeggio teaching

Ivana Hrpka-Veškovic 56

Perspektive troglasnog i četvoroglasnog diktata u nastavi solfeđa

Perspectives of three-part and four-part dictations in solfeggio teaching

Livija Jovčić 58

Tipovi melodike – izazovi u nastavi solfeđa
Melody types – challenges in solfeggio teaching

Nada Karadžić, Vedrana Marković 60

Muzičko-pedagoška manifestacija SOLFEST HERCEG NOVI – izazov u savremenoj nastavi solfeđa u Crnoj Gori
Music-pedagogical event SOLFEST HERCEG NOVI – a challenge in contemporary solfeggio teaching in Montenegro

Gordana Karan, Sandra Sedlar-Dabić 62

Nastavni predmet Tembrovska određenost auditivnog opažanja: iskustva i perspective
Teaching subject Timbre in Aural Perception: experiences and perspectives

Gordana Karan, Ivana Hrpka-Veškovac 64

Harmonske veze u svetlu razvoja harmonskog sluha i njihova zastupljenost u srpskoj literaturi za nastavu solfeđa
Harmonic connections in the light of harmonic ear development and their representation in Serbian literature for solfeggio teaching

Vedrana Marković, Andrea Ćoso-Pamer 66

Tradicija kao inspiracija – predstavljanje udžbenika Muzički koraci 2 za drugi razred devetogodišnje osnovne muzičke škole
Tradition as inspiration – presenting the textbook Music Steps 2 for the second grade of the nine-year elementary music school

Saša Pavlović 68

Primenljivost obrazovnog softvera Auralia 5 u procesu muzičkog opismenjavanja
Applicability of the educational software Auralia 5 in the process of developing music literacy

Kaća Šćekić 70

Narodne i popularne pjesme kao didaktički primjeri u nastavi solfeđa

Traditional and popular songs as didactic examples in teaching solfeggio

Dragana Todorović 72

Pevanje s lista: a prima vista i/ili déjà-vu
Sight singing: a prima vista and/or déjà-vu

Elizabeta Vidicki 74

Izazovi rada na troglasnom diktatu
The challenges of working on three-part dictation

Katarina Zadnik 76

Komparativni pogled na predmete Muzička teorija u slovenačkim i crnogorskim osnovnim muzičkim školama
Comparative view of Music theory in Slovene and Montenegrin elementary music school

INSTRUMENTALNA PEDAGOGIJA 79 **INSTRUMENTAL TEACHING METHODS**

Sanja Pantović 80

Principi ruske škole pijanizma kao put ka kreativnoj interpretaciji u pedagoškoj delatnosti Natalije Tomić
Principles of Russian piano school as a road to creative interpretation in pedagogical activity of Natalija Tomić

Ilonka Pucihar 82

Višeslojni pristup u nastavi klavira za početnike
A multifaceted approach to beginner piano instruction in music

Katja Pupovac 84

Izazovi interpretacije baroknih polifonih kompozicija na harmonici
The challenges of interpretation of baroque polyphonic compositions on accordion

Mirna Sabljar 86

Poučavanje u nastavi instrumenata
Instrumental Instruction

RADIONICE WORKSHOPS

Nesrin Kalyoncu

*Izražavanje slika kroz muziku
Expressing pictures through music*

Emilija Stanković

*Razvoj harmonskog sluha učenika osnovnih muzičkih
škola: pripremni oblici rada
Harmonic ear-training in young learners of music schools:
preparatory teaching methods*

Milena Srdić

*Značaj tempa za reprodukciju
The importance of tempo in reproduction*

89

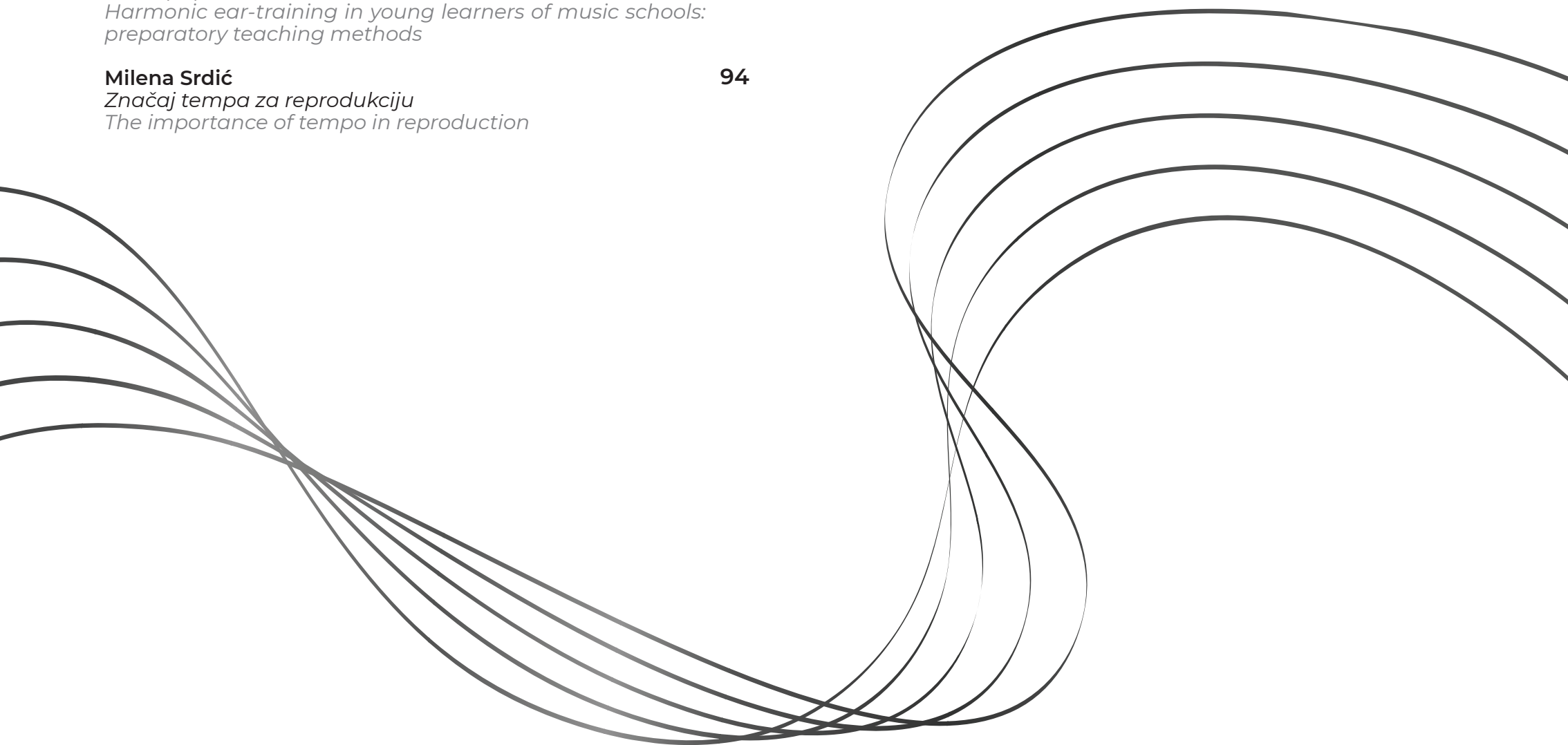
90

92

94

SAŽECI/ABSTRACTS

PLENARNA IZLAGANJA KEYWORD LECTURES

Prof. dr Ivana Drobni

Univerzitet umetnosti u Beogradu

Fakultet muzičke umetnosti

Srbija

ivana.drobni@gmail.com

Muzička pismenost u muzičkoj pedagogiji

Da li se bilo koja osoba može smatrati obrazovanom ukoliko ne ume da čita i piše? Odgovor na prethodno pitanje nije potrebno sačekati, čak ga je izlišno i postavljati budući da obrazovanje u globalnom smislu podrazumeva pismenost na visokom nivou. Međutim, opšte muzičko obrazovanje muzičku pismenost pretpostavlja drugim nastavnim oblastima iako ona deklarativno „zauzima“ isti prostor u kurikulumima. Muzička pismenost i njen razvoju u opštem, u okviru predmeta Muzička kultura u osnovnim školama ili profesionalnom muzičkom obrazivanju na nastavi Solfeđa u muzičkim školama, predstavlja nezaobilazan element nastave. Kako ona podrazumeva izgrađivanje veštine muzičkog čitanja i pisanja koje u krajnjoj konsekvenci omogućava razumevanje muzike i praktično služenje muzičkim jezikom, pokušaćemo da se u ovom izlaganju fokusiramo na pitanja vezana za ovladavanje konkretnim nivoima muzičke pismenosti. U tom smislu će biti govora o dostizanju elementarne sa jedne, i funkcionalne muzičke pismenosti sa druge strane i njihovoj ulozi u opštem i profesionalnom muzičkom obrazovanju.

Ključne reči: muzičko obrazovanje, solfeđo, muzička kultura, funkcionalna metoda, muzička pismenost.

Music literacy in music education

Can one be considered educated if they cannot read or write? One need not wait for an answer to this question, or even bother asking it, considering that, globally, education entails a high degree of literacy. However, general musical education leaves music literacy to other subjects, even though it ostensibly “occupies” the same space in curricula. Music literacy and its development both in general, as part of the subject of Music Culture in primary schools, and as part of professional music education in Sol-fa classes in music schools, is an irreplaceable part of teaching. Since this involves the development of musical reading and writing skills that ultimately allow for an understanding of music and practical use of musical language, we will try to focus on issues relating to mastering distinct levels of music literacy. To that end, we will on the one hand discuss the attainment of elementary music literacy and functional literacy on the other, as well as their role in general and professional music education.

Key words: music education, Solfeggio, Music Culture, functional method, music literacy.

Prof. Branka Rotar Pance, PhD

University of Ljubljana

Academy of Music

Slovenia

branka.rotar-pance@ag.uni-lj.si

Strategies to Work with Musically Talented Primary School Pupils

Primary school music education teachers are usually faced with very heterogeneous groups of pupils in terms of their musical abilities, skills, knowledge and interests. Among them, there are also musically talented pupils. Therefore, teachers often ask themselves questions, such as: How to recognise musically talented pupils? What strategies of work to apply in working with musically talented pupils? What challenges to pose to them and how to stimulate them to engage in music within the lessons and beyond them? How to contribute to the development of their musical potentials and knowledge? How to ensure a stimulating school environment for musically talented pupils?

The issue of dealing with musical talents in primary school and the answers to the above questions are connected with findings by educational science and music didactics. The present paper presents selected conceptual and applied solutions of working with musically talented pupils in the framework of legislative documents, school practice and research. It focuses particularly on the Music Olympiad, a complex competition where musically talented pupils and their mentors meet. The structure of the competition enables pupils to present their musical knowledge in all musical activity areas, as defined by the primary school curriculum: performing, creating, listening and music-language literacy. Research of pupil's achievements at the 7th Slovene Music Olympiad and the strategies used by their teachers - mentors in the period of preparations for the competition produced guidelines for future work in this area.

Key words: Primary school, music education teachers, musically talented pupils, strategies, Music Olympiad.

Strategije rada sa muzički talentovanim učenicima osnovne škole

Nastavnici muzičkog obrazovanja u osnovnim školama obično se suočavaju sa heterogenim grupama učenika u smislu njihovih muzičkih kompetencija, vještina, znanja i interesovanja. Među njima se nalaze i talentovani učenici. Stoga, nastavnici sebi često postavljaju pitanja poput: Kako prepoznati muzički talentovane učenike? Koje strategije primjenjivati u radu sa muzički talentovanim učenicima? Kakvu vrstu izazova postavljati pred njih i kako ih stimulirati da se bave muzikom u okviru i izvan lekcija koje uče? Kako doprinijeti razvoju njihovog muzičkog potencijala i znanja? Kako obezbijediti podsticajni školski ambijent za muzički talentovane učenike?

Pitanje muzičkih talenata u osnovnoj školi i odgovori na gore nabrojana pitanja povezana su sa nalazima nauke o obrazovanju i muzičke didaktike. Ovaj rad predstavlja odabrana konceptualna i primijenjena rješenja u radu sa muzički talentovanim učenicima u okviru zakonodavnih dokumenata, školske prakse i istraživanja. Rad je posebno fokusiran na *Muzičku olimpijadu*, kompleksno takmičenje koje okuplja muzički talentovane učenike i njihove mentore. Struktura takmičenja omogućava učenicima da predstave svoje muzičko znanje iz svih muzičkih oblasti definisanih nastavnim planom i programom za osnovnu školu: izvođenja, stvaranja, slušanja i muzičke pismenosti. Istraživanje postignuća učenika na *Sedmoj slovenačkoj muzičkoj olimpijadi* i strategija koje su koristili njihovi nastavnici – mentori u periodu pripreme učenika za takmičenje, rezultiralo je smjernicama za budući rad u ovoj oblasti.

Ključne riječi: osnovna škola, nastavnici muzičkog obrazovanja, muzički talentovani učenici, strategije, *Muzička olimpijada*.

Doc. dr Sabina Vidulin*Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**Muzička akademija u Puli**Hrvatska**svidulin@unipu.hr***Ishodi i utjecaj izvannastavnih glazbenih aktivnosti na učenika, učitelja i školu**

U kontekstu skladateljskog i izvođačkog viđenja glazbe, njezine percepcije i recepcije od strane slušatelja, vrlo važno pitanje predstavlja i mogućnost njezina prikazivanja, tumačenja i shvaćanja u okviru škole. Nastava glazbe kao formalni nastavni predmet u školi ima svoju dugu povijest, a mijenjala se u odnosu na političke, vjerske, tehnološke uvjete koji su se reflektirali na njezinu programsku i sadržajnu strukturu, donoseći uvijek nove, ne nužno i inovativne koncepte. Krajem pedesetih godina 20. stoljeća u Hrvatskoj je zaživjela ideja obogaćanja školskog kurikulumu aktivnostima koje su u značajno mjeri doprinijele njezinom osuvremenjivanju u vidu doživljaja i bavljenja glazbom na fleksibilniji način. Aktivnosti koje su u početku bile poznate pod nazivom slobodne aktivnosti učenika, u vrlo jednostavnoj formi pa čak i s ideološkim konotacijama, danas suvereno ostavljaju svoj trag i pečat kao slobodna i otvorena forma pod nazivom izvannastavne aktivnosti. Namjera je autorice ukazati na vrijednost i važnost provođenja izvannastavnih glazbenih aktivnosti u školi, prikazati mogućnosti, radove i dostignuća učenika hrvatskih osnovnih škola te obrazložiti razloge za njihovo uvođenje u strukturu škole. U posljednjem desetljeću, otkad se potiče interdisciplinarno povezivanje sadržaja u izvannastavnim aktivnostima, njihove su prednosti još i veće, a djelovanje na učenika višestruko. Približavanje škole potrebama učenika te suradnja školskih i izvanškolskih dionika, dobrovoljan odabir aktivnosti prema vlastitom opredjeljenju i želji, aktivno i produktivno sudjelovanje u kulturi, poticanje kreativnosti i kritičkog mišljenja, samo su neke od dobrobiti izvannastavnih glazbenih aktivnosti. Briga za budućnost treba nas neprestano poticati u traženju novih rješenja kako bi glazbenu nastavu unaprijedili. Jedno od takvih rješenja je i uspostava izvannastavnih glazbenih aktivnosti koje će putem glazbenih područja: pjevanje, sviranje, ples, stvaralaštvo itd. doprinijeti boljim glazbenim

kompetencijama učenika, prepoznatljivosti škole i kulturno-umjetničkim projektima na korist društvene zajednice.

Ključne riječi: *dostignuća, interdisciplinarnost, izvannastavne glazbene aktivnosti, škola, učenik.*

The outcomes and influence of extracurricular music activities on the pupil, teacher and school

In the context of the composer's and performer's view of music, its perception and reception by the listeners, the possibility of its demonstration, interpretation and understanding in schools represents a very important question. Music as a formal school subject has had a long history, and it changed in relation to political, religious and technological conditions which reflected on its programme and content structure, generating always new, but not necessarily innovative concepts. At the end of the 1950s of the 20th century in Croatia, the idea of enriching the school curriculum with activities which gave a significant contribution to its modernisation in the form of experiencing and engaging in music in a more flexible way began to live. Activities which were known as pupils' leisure activities at the beginning and were of a simple form and even had ideological connotations are today sovereign in leaving their trace and mark as a free and open form named extracurricular activities. The author's intention is to indicate the value and importance of conducting extracurricular music activities in schools, to present the Croatian compulsory school pupils' possibilities, work and achievements, as well as to explain the reasons for their implementation into the school's structure. In the last decade, since the interdisciplinary correlation of contents in extracurricular activities has been incited, their advantages have been even greater and had a manifold effect on pupils. Bringing schools closer to pupils' needs and the cooperation of school and out-of-school participators, the unconstrained choice of activities according to one's own orientation and wish, the active and productive participation in culture, the support of creativity and critical thinking are only some of the advantages offered by extracurricular music activities.

The care for the future should uninterruptedly encourage us to find new solutions of improving music teaching. One such solution is the establishment of extracurricular music activities which will contribute to pupils' better music competencies through music areas like singing, playing, dancing, creativity, etc. They will also contribute to the recognisability of the school and cultural-artistic projects serving the social community.

Key words: achievements, extracurricular music activities, interdisciplinarity, pupil, school.

OPŠTA MUZIČKA PEDAGOGIJA GENERAL MUSIC EDUCATION

dr Blaženka Bačlija Sušić

Sveučilište u Zagrebu
 Učiteljski fakultet
 Hrvatska
 blazenkabs@gmail.com

Doc. dr Katarina Habe

Univerzitet u Ljubljani
 Muzička akademija
 Slovenija
 habekatarina@gmail.com

Razlike u stavovima studenata glazbenih akademija u Sloveniji i Hrvatskoj o improvizaciji

Cilj ovoga rada je istražiti stavove studenata glazbe s obzirom na glazbenu improvizaciju. Glazbena improvizacija je temeljni oblik glazbenog stvaralaštva koja je, bez obzira što bi trebala predstavljati početnu točku u glazbenom obrazovanju, zapostavljena u praksi. U formalnom obrazovanju budućih glazbenika prevladava tradicionalni pristup u kojem je vrlo malo pažnje posvećeno poticanju glazbene kreativnosti. Svrha našeg istraživanja je ispitati stavove studenata Akademije za glasbo u Ljubljani (Slovenija) i Muzičke akademije u Zagrebu (Hrvatska) o improvizaciji. Naši glavni ciljevi su istražiti postoje li razlike u stavovima kod slovenskih i hrvatskih studenata koji pohađaju nastavu glazbene improvizacije tijekom studija i onih koji ne pohađaju, te objasniti eventualne razlike s obzirom na različite instrumentalne skupine. Pretpostavljamo da će stavovi prema improvizaciji biti pozitivniji kod studenata koji pohađaju ili su pohađali nastavu improvizacije tijekom njihova studija i kod studenata koji su uključeni u big bandove i ne sudjeluju isključivo u klasičnim ansamblima. Isto tako, očekujemo da će improvizacija biti više cijenjena kod studenata koji neformalno sviraju suvremenu glazbu (jazz, pop, folk i dr.). Dobiveni rezultati predstavljat će značajnu smjernicu za poboljšanje obrazovne prakse budućih profesionalnih glazbenika te će poslužiti kao moguć način prilagođavanja promjenama i potrebama suvremenog društva.

Ključne riječi: formalno i neformalno učenje, glazbena kreativnost, improvizacija, muzička akademija, stavovi studenata.

Differences in attitudes towards improvisation between Slovenian and Croatian music students

The aim of our study is to explore students' attitudes towards musical improvisation at the university level. Musical improvisation is a fundamental form of musical creativity, but even though the latter should be the ground point in music education, it is unfortunately much neglected activity. Formal music education prevails in the traditional approach in educating future musicians, where very little attention is devoted to fostering musical creativity. The purpose of our research is to investigate the attitudes towards improvisation in music students at the Academy of Music in Ljubljana (Slovenia) and the Academy of Music in Zagreb (Croatia). Our main objectives are to explore the differences in attitudes towards musical improvisation between Slovenian and Croatian music students, between students who attend classes of musical improvisation during their studies and those who don't and to shed light on potential differences concerning different instrumental groups. We presume that the attitudes towards improvisation will be more positive in students who participate in musical improvisation classes during their studies as well as in those students included in big bands and those who do not participate solely in classical ensembles. We also expect that improvisation will be more valued by students who informally play contemporary music (jazz, pop, folk, etc.). The results obtained will represent a significant guideline for improving the educational practice of future professional musicians, as well as its adaptation to the changes and needs of contemporary society.

Key words: formal and informal learning, musical creativity, improvisation, academy of music, students' attitudes.

Prof. dr Snježana Dobrota

Sveučilište u Splitu
 Filozofski fakultet
 Hrvatska
 dobrota@ffst.hr

mr Maris Avejić

maris.avejic@gmail.com

Glazbene preferencije učenika prema dječjim pjesmama u parnim u neparnim mjerama

U radu su istražene glazbene preferencije učenika osnovne škole prema dječjim autorskim i tradicijskim pjesmama u parnim i neparnim mjerama te utjecaj poznatosti glazbe na njihove glazbene preferencije. U okviru istraživanja primijenjen je upitnik općih podataka te skala procjene za ispitivanje preferencija glazbenih ulomaka na uzorku od 208 učenika drugih, trećih, sedmih i osmih razreda osnovne škole. Rezultati ne potvrđuju utjecaj spola na preferencije dječjih pjesama, dok se dob pokazala značajnim prediktorom preferencija dječjih autorskih i tradicijskih pjesama. Nadalje, svi sudionici više preferiraju dječje pjesme u parnim, nego u neparnim mjerama. I, konačno, uočeno je kako je poznavanje glazbe značajan faktor koji utječe na glazbene preferencije sudionika. Autorice naglašavaju potrebu implementiranja dobivenih rezultata u nastavnu praksu te nastavak sličnih istraživanja na srednjoškolskoj i studentskoj populaciji.

Ključne riječi: glazbene preferencije, dječja pjesma, parna mjera, neparna mjera, nastava glazbe.

Students' music preferences towards children's songs in duple and triple meter

This paper explored elementary school students' music preferences towards children's author and traditional songs in duple and triple meter and the influence of familiarity of music on their music preferences. As part of the research a general questionnaire and the assessment scales for examining the preferences for music fragments were administered to 208 students attending second, third, seventh and eighth grades of elementary schools. The results do not confirm the influence of gender on students' music preferences towards children's songs, while age proved to be an important predictor of students' preferences. Furthermore, all participants prefer songs in duple rather than those in triple meter. Finally, it was noticed that familiarity of music was a significant factor which affects the music preferences of the participants. The authors emphasize the need for implementation of these results in teaching practice and continuation of similar surveys among high school and university students.

Key words: music preferences, children's' song, duple meter, triple meter, music teaching.

¹ Rad pod naslovom *Glazbene preferencije učenika prema dječjim pjesmama u parnim i neparnim mjerama* diplomska je radnja studentkinje **Maris Avejić**, obranjena 2018. godine na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Splitu, na Odsjeku za učiteljski studij, pod mentorstvom dr. sc. Snježane Dobrota.

Birce Dođramacıođlu, M. A.*Private music school, Istanbul
Turkey***Prof. Esra Aslan, PhD***Hasan Ali Yucel Education Faculty,
Istanbul University
Turkey***Prof. Sibel oban, PhD***Marmara University, Atatürk Education Faculty
Turkey
cobansibel@gmail.com***Relationship between fine arts education and creative thinking skill**

General objective of this study is to compare creativity levels of high school students receiving different types of education. The study examines whether receiving art education causes a difference in creative thinking or not. Within the scope of this general objective, the basic problem of the study is to compare creative thinking skills of students in terms of their state of engaging in activities regarding their subject areas outside of school, their families' relations to fine arts and some other demographic variables. Based on the study variables, purposeful sample type was used. All fine arts high schools in the province of Istanbul were taken as sample along with Anatolian and science high schools in relevant districts. Considering that creative thinking might be affected by socio-cultural and economic variables, students attending schools in the same districts were selected. In the study sample, the analysis was conducted on the basis of 750 people whose tests were valid. 55.73% of students were girls ($N_{girl} = 418$), whereas 44.27% were boys ($N_{boy} = 332$). The data were collected using Personal Information Questionnaire and Torrance Creative Thinking Tests (verbal and formal). Total Verbal scores of students not attending the activity are significantly lower than those attending the activity. Total Formal scores of students not attending the activity are significantly lower than those attending the activity.

Key words: art education, creative thinking.

Odnos između umjetničkog obrazovanja i sposobnosti kreativnog mišljenja

Opšti cilj ove studije je da uporedi nivoe kreativnosti učenika srednjih škola koji stiđu različite vrste obrazovanja. Studija istražuje da li umjetničko obrazovanje prouzrokuje razlike u kreativnom mišljenju ili ne. U okviru ovog opšteg cilja, osnovno pitanje kojim se studija bavi jeste komparacija vještina kreativnog mišljenja kod učenika sa stanovišta njihovog učešća u vannastavnim aktivnostima koje se tiđu njihove oblasti učenja, njihovih porodičnih odnosa, umjetnosti i nekih drugih demografskih faktora. Na osnovu ovih faktora, sačinjen je odgovarajući uzorak. Sve srednje umjetničke škole u opštini Istanbul su obuhvaćene uzorkom kao i anadolijske i srednje tehničke škole u relevantnim oblastima. Imajući u vidu da na kreativno mišljenje mogu uticati kulturno-socijalni i ekonomski faktori, odabrani su učenici koji pohađaju škole u istim oblastima. Analiza je sprovedena na uzorku od 750 lica čiji su testovi bili validni. 55,73% uzorka su činile djevojke (br.djevojaka = 418), dok je muškaraca bilo 44,27% (odnosno 332). Podaci su prikupljeni pomoću Upitnika o ličnim podacima i Torensovog testa kreativnog mišljenja (verbalnog i formalnog). Ukupni verbalni rezultati učenika koji se nisu bavili umjetnošću su značajno niži u odnosu na rezultate učenika koji jesu. Ukupan rezultat formalnih testova učenika koji nisu pohađali umjetničko obrazovanje je značajno niži u odnosu na one koji su pohađali umjetničko obrazovanje.

Ključne riječi: umjetničko obrazovanje, kreativno mišljenje.

Prof. Nesrin Kalyoncu, PhD

Abant İzzet Baysal University Bolu

Turkey

kly00nega@gmail.com

Cultural diversity as a challenge in school music education

Cultural diversity, one of the main considerations of the European Union, is an important phenomenon faced by modern societies. The homogeneous or heterogeneous musical cultural conditions that society possesses affect musical socialization and musical identities of growing individuals. Students today are confronted with different genres and styles of music within the context of socio-cultural and technological changes, not just with music of their own culture. In addition, factors that cause social mobility such as migration or transit migration also increase the possibilities of experiencing different musical practices and genres. Individuals are faced with different types of music in various situations in their daily lives, perceiving or listening to them and also accepting or rejecting them. Cultural diversity is pushing also 'the school' which itself is a cultural organization: while the school maintains its own cultural structure and presence on one hand, it is expected to take into account the cultural codes and affiliations of its students on the other (Nohl, 2007). When we consider this idea in terms of music - in parallel with spontaneous interaction of students with heterogeneous musical cultural conditions - it is expected that musical diversity is reflected in the school music education. In this presentation the reflection of musical cultural diversity on music lessons in Turkish schools will be discussed. For this purpose, the actual primary and secondary education music curricula revised in 2017 will be analysed. Obtained findings will determine the profile of the curricula in terms of musical cultural diversity.

Key words: Turkey, music culture, diversity, Primary Education Music Curriculum, Secondary Education Music Curriculum.

Kulturna raznolikost kao izazov u školskom muzičkom obrazovanju

Kulturna raznolikost, jedan od glavnih postulata Evropske unije, je važna pojava sa kojom se suočavaju moderna društva. Homogeni ili heterogeni muzički i kulturni uslovi u jednom društvu utiču na muzičku socijalizaciju i muzički identitet pojedinaca u razvoju. U kontekstu kulturno-socijalnih i tehnoloških promjena, studenti se danas susrijeću sa različitim muzičkim žanrovima i stilovima, a ne samo sa muzikom njihove sopstvene kulture. Štaviše, činioci koji utiču na društvenu mobilnost kao što je migracija ili tranzitna migracija takođe povećavaju šanse da se iskuse različite muzičke prakse i žanrovi. Pojedinci se susrijeću sa različitim vrstama muzike u različitim situacijama svakodnevnog života koju percipiraju ili slušaju, prihvataju ili pak odbacuju. Kulturna raznolikost u prvi plan stavlja "školu" koja je sama po sebi organizacija kulture: dok, s jedne strane, škola čuva svoju sopstvenu strukturu i prusustvo u kulturi, od nje se, sa druge strane, očekuje da uzme u obzir kulturne kodove i kulturnu pripadnost svojih studenata (Nohl, 2007). Kada ovu ideju razmotrimo u muzičkom smislu – paralelno sa spontanom interakcijom studenata sa heterogenim muzičkim i kulturnim uslovima – za očekivati je da se muzička raznolikost odrazi na školsko muzičko obrazovanje. U ovoj prezentaciji biće razmotreno upravo kako se muzička kulturna raznolikost odražava na časove muzičkog obrazovanja u turskim školama. U tu svrhu, biće analizirani aktuelni obrazovni programi osnovnog i srednjeg muzičkog obrazovanja revidirani 2017. godine. Dobijeni rezultati odrediće profil nastavnog plana i programa u pogledu muzičke i kulturne raznolikosti.

Ključne riječi: Turska, muzička kultura, raznolikost, nastavni plan i program osnovnog muzičkog obrazovanja, nastravni plan i program srednjeg muzičkog obrazovanja.

Doc. mr Tatjana Krkeljić

Univerzitet Crne Gore
Muzička akademija, Cetinje
tkrkeljic@ac.me

Branka Vujičić

O.Š. „Štampar Makarije”, Podgorica
Crna Gora

Bojana Nenezić

Zavod za školstvo, Podgorica
Crna Gora
bojana.nenezic@zzs.gov.me

Nastavni program Muzičke kulture za osnovnu školu i primjena reformskih rješenja

Nedavno sprovedena reforma za oblast osnovnog obrazovanja u Crnoj Gori iz 2017.godine, za cilj je postavila obrazovni sistem u kome učenik razvija kritičko mišljenje, razvijajući kako kognitivne tako i nekognitivne vještine. Nastavni proces se dodatno usmjerava na obrazovno-vaspitne ishode, a manje na sadržaj kako je to bilo u prošlosti. U tom smislu, obrađena je i revizija nastavnih programa koja prati ukupno smanjenje fonda časova za osnovnu školu u obimu od 10%. Nastavni predmet Muzička kultura usaglašen je u skladu sa smjernicama i ciljevima reforme osnovnog obrazovanja. Obrazovno-vaspitni ishodi i jasno definisani ishodi učenja, uz didaktičke preporuke, predviđeno je da se realizuju kroz sljedeće domene: izvođenje, stvaranje, slušanje. Osavremenjen plan transparentno postavlja ishode, te podstiče predavače na kreativnost u nastavi. Muzička kultura ima multidisciplinarni, multimedijски i integrativni aspekt u nastavi, pa je bitan element povezivanja u okviru kako umjetničkih disciplina, tako i ostalih nastavnih predmeta. Rad se bavi komparativnom analizom pređašnjeg i aktuelnog programa za predmet Muzička kultura, kao i analizom okolnosti pod kojima su se reforme sprovodile nekad i sad, fokusirajući se na prednosti i mane novih rješenja. Uočava se dominantno negativan trend prisutan u nekoliko prethodnih reformskih rješenja, koji i ovom prilikom dovodi do smanjenja norme časova za predmet Muzička kultura. Neusaglašenost zakonskih rješenja utiče na angažovanje (ne) adekvatno obrazovanih predavača. Vremenski rok ostavljen za pripremu, prezentovanje, edukaciju i implementaciju novog programa u odnosu na iskustvo iz prethodne reforme utiče na realizaciju programa. Zaključci rada donose smjernice za buduće izmjene i dopune aktuelnih rješenja.

Ključne riječi: Muzička kultura, reforma osnovnog obrazovanja, obrazovno-vaspitni ishodi, izvođenje, stvaranje, slušanje.

Teaching subject *Music Culture* for elementary school and implementation of reform solutions

A recently conducted reform of elementary education in Montenegro from 2017 set as its objective the education system which enables a student to develop his/her critical thinking, by expanding both his/her cognitive and non-cognitive skills. The teaching process is further directed to education-pedagogical outcomes and is less focused on the content, as it was the case in the past. In the light of the aforementioned, the revision of curricula was conducted, followed by the total reduction of class load for elementary school up to 10%. *Music Culture* subject was harmonized with the guidelines and objectives of the reform of elementary education. It is planned that the education-pedagogical outcomes and clearly defined learning outcomes, along with didactic recommendations, are realized through the following areas of work: performance, creation and listening. Modernized plan defines the outcomes in a transparent manner and encourages lecturers to be creative in the teaching process. *Music Culture* has a multi-disciplinary, multimedia and integrative aspect in the teaching process and is, therefore, a significant element of linking in the scope of artistic disciplines, but also within other subjects. The paper features a comparative analysis of the former and current *Music Culture* course program, as well as the analysis of the circumstances under which the reforms were conducted formerly and are conducted at the moment, focusing on the advantages and shortcomings of new solutions. A dominantly negative trend which is present in several previous reform solutions may be perceived, which leads to the reduction of the teaching load for the *Music Culture* subject on this occasion as well. Inconsistency of legislative solutions affects the engagement of (in)adequately educated lecturers. The time left for preparation, presentation, education and implementation of the new curriculum compared to the experience from the previous reform has impact on the curriculum realization. The conclusions of the paper offer guidelines for future changes and amendments to the current solutions.

Key words: *Music Culture*, the reform of elementary education, education-pedagogical outcomes, performance, creation, listening.

mr Marijo Krnić

Sveučilište u Splitu

Filozofski fakultet

Hrvatska

mkrnic@ffst.hr

Umjetničko obrazovanje u Hrvatskoj u svjetlu reforme obrazovnog sustava

U listopadu 2014. godine Hrvatski sabor usvojio je Strategiju obrazovanja, znanosti i tehnologije (NN 124/2014) u kojoj su obrazovanje i znanost prepoznati kao razvojni prioriteti Hrvatske koji joj „jedini mogu donijeti dugoročnu društvenu stabilnost, ekonomski napredak i osiguranje kulturnog identiteta“. Jedan od osam strateških ciljeva definiranih tim dokumentom je i provedba cjelovite kurikularne reforme u sustavima osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja kojom bi se uspostavio usklađen i učinkovit sustav odgoja i obrazovanja kroz cjelovite sadržajne i strukturne promjene. Reformskim procesom obuhvaćeno je i umjetničko obrazovanje kao specifičan, institucionalni oblik odgoja i obrazovanja u umjetnosti koje se ostvaruje kroz umjetničke programe umjetničkih i drugih škola, a namijenjeno je učenicima s izraženim interesom i sposobnostima za izražavanje u nekom od oblika umjetnosti. U radu je analiziran prijedlog Nacionalnog kurikuluma za umjetničko obrazovanje te je doveden u vezu s postojećim sustavom umjetničkog obrazovanja u Hrvatskoj.

Ključne riječi: umjetničko obrazovanje, cjelovita kurikularna reforma, nacionalni kurikulum za umjetničko obrazovanje.

Art education in Croatia in the light of education system reform

In October 2014 the Croatian Parliament adopted the Strategy of Education, Science and Technology (Official Gazette no. 124/2014), in which education and science are recognized as development priorities of Croatia, “the only ones that can enable its long-term social stability and economic prosperity and secure cultural identity”. One of the eight strategic objectives defined by this document is the implementation of a comprehensive curriculum reform in the system of primary and secondary education that would establish a coherent and effective system of education through comprehensive content and structural changes. The reform process also includes art education as a specific institutional form of education in arts achieved through artistic programs of art and other schools, and is intended for students with a strong interest and abilities to express in some of art forms. This paper analyzes the proposal of the Art Education National Curriculum in relation to the existing system of art education in Croatia.

Key words: art education, comprehensive curriculum reform, art education national curriculum.

Meri Kumbe, M. A.

University of Arts

Faculty of Music, Tirana

Albania

meri.kumbe@yahoo.com

Music in the Albanian education system: practice & challenges

In modern history of the education system the music curriculum plays an important role in children's development. That is why in many countries the music education starts in early childhood. In Albania, the music education is foreseen to start at the pre-school level and to end with the completion of primary school (grades 1 to 9). The paper herein aims to present the music curricula as a practice, as well as its historical perspective. In the first part of the paper, we examined school music textbooks of the communist period (1945-1990) used in primary and secondary education and compared them to post-communist textbooks, in order to determine the differences between them. We found out that the music curriculum of the communist period was much limited in music historical perspective and mostly focused on the solmization system (solfeggio). In the second part, we examined the usage of the well-known music education methods (Dalcroze, Kodaly, Orff, Suzuki) in today's textbooks. These teaching methods are not properly applied in the Albanian music education system thus having a direct impact on the result. In the final part of the paper, we put an emphasis on the challenges in the music education system in Albania as well as on the possible suggestions about what the music curriculum might be. We strongly believe that the improvement of the curriculum itself cannot have the expected impact if the triangles "pupil - parents - teacher" and "curriculum - teacher - university" do not cooperate properly.

Key words: music, education system, intangible cultural heritage, traditional music, technology in folklore, classical music, Albania.

Muzika u albanskom obrazovnom sistemu: praksa i izazovi

U modernoj istoriji obrazovnog sistema nastavni plan i program muzičkog obrazovanja igra važnu ulogu u razvoju djece. Zato u mnogim zemljama muzičko obrazovanje počinje u ranom djetinjstvu. U Albaniji muzičko obrazovanje počinje na predškolskom nivou i završava se sa završetkom osnovne škole (od prvog do devetog razreda). Ovaj rad ima za cilj da predstavi nastavni plan i program muzičkog obrazovanja kao praksu, ali i njegovu istorijsku perspektivu. U prvom dijelu, istraživali smo školske udžbenike muzičkog obrazovanja iz komunističkog perioda (1945-1990) koji su se koristili u osnovnoj i srednjoj školi i poredili ih sa udžbenicima iz post-komunističkog perioda, kako bi utvrdili razlike među njima. Otkrili smo da je nastavni plan i program muzičkog obrazovanja u periodu komunizma bio veoma ograničen u smislu istorije muzike i uglavnom fokusiran na sistem solmizacije (solfeđo). U drugom dijelu rada, ispitali smo korišćenje dobro poznatih muzičkih metoda (Dalkroz, Kodali, Orf, Suzuki) u današnjim udžbenicima. Navedeni metodi ne primjenjuju se na pravi način u albanskom sistemu muzičkog obrazovanja što ima direktne posljedice na rezultate nastave. U završnom dijelu rada, akcenat smo stavili na izazove u sistemu muzičkog obrazovanja u Albaniji kao i na preporuke kakav bi nastavni plan i program mogao biti. Čvrsto vjerujemo da unapređenje samog nastavnog plana i programa ne može imati željeni uticaj ukoliko trouglovi „učenik-roditelj-nastavnik“ i „nastavni plan-nastavnik-univerzitet“ ne sarađuju na pravi način.

Ključne riječi: muzika, obrazovni sistem, nematerijalno kulturno nasljeđe, tradicionalna muzika, tehnologija u folkloru, klasična muzika, Albanija.

Prof. mr Jelena Martinović- Bogojević

Univerzitet Crne Gore
Muzička akademija, Cetinje
Crne Gora
jelmartbog@gmail.com

Admira Osmanović

O.Š. „Blažo Jokov Orlandić“, Bar
Crna Gora
admira.osmanovic@gmail.com

Međupredmetno povezivanje kao oblik podsticanja kreativnosti u nastavi Muzičke kulture u osnovnoj školi

Posljednjom reformom kurikuluma za osnovnu školu u Crnoj Gori broj časova Muzičke kulture zastupljen je sa po jednim časom sedmično. To znači da se godišnji fond časova u četvrtom i petom razredu umanjio sa 70 na 35 časova. U toku školske 2017/2018. godine sproveli smo akciono istraživanje s ciljem podsticanja muzičke kreativnosti. Istraživanje je sprovedeno u jednom odjeljenjem petog razreda (N= 30). Promjena koja se željela unijeti u nastavni proces je veće uključivanje stvaralaštva kao muzičke aktivnosti. Ispitali smo uticaj ove aktivnosti na motivaciju učenika, kreativne procese i njihovu produktivnost, kao i na primjenu stečenih muzičkih znanja. Kao jedan od mogućih načina da se proces učini efikasnijim, primijenili smo i međupredmetno povezivanje u okviru integrisane nastave, realizovane u timskom radu nastavnika tih predmeta. Autorke u ovom radu žele da predstavljaju dva primjera realizovanih časova u povezivanju Muzičke kulture i Maternjeg jezika i književnosti, kao i Muzičke kulture i Likovne kulture. Naše iskustvo pokazuje da se kroz međupredmetno povezivanje kod učenika realizuju sve faze kreativnog procesa od eksploracije, aplikacije, sinteze i elaboracije, bilo da stvaraju zvučne slike na dati književni tekst kao oblik kreativnosti u muzici, bilo da likovno ispoljavaju muzički doživljaj proširujući vizuelnu i auditivnu percepciju.

Ključne riječi: Muzička kultura, međupredmetna povezanost, integrisana nastava, kreativnost, motivacija.

Interdisciplinary connection as a form of encouragement of creativity within the *Music Culture* course in elementary school

With the latest curriculum reform of elementary school in Montenegro, the number of *Music Culture* classes is one per week. This means that the annual class loads in fourth and fifth grades got reduced from 70 to 35 classes. During the 2017/2018 school year, we conducted an action research with an aim of encouraging music creativity. The research was conducted in one class of the fifth grade (N=30). The change that was to be introduced in the teaching process was a larger inclusion of creation as a music activity. We were examining the influence of this activity on students' motivation, creative processes and their productivity, as well as on application of acquired knowledge of music. As one of possible ways to make the process efficient, we applied interdisciplinary connection under which the objectives of two courses were reached in a double class. This is implemented through teamwork by teachers of these two courses. In this study, the authors wish to present two examples of classes that were held by creating a connection between *Music Culture* and *Mother Tongue and Literature*, and between *Music Culture* and *Fine Arts*. Our experience indicates that all stages of students' creative process are implemented through interdisciplinary connection, starting from exploration, through application and synthesis to elaboration, whether they create sound images against a given literary text as a form of creativity in music, or visually express their music impression by expanding visual and auditory perception.

Key words: *Music Culture*, interdisciplinary connection, integrative teaching, creativity, motivation.

Doc. dr Aleksandra Miletić

Univerzitet u Beogradu

Učiteljski fakultet

Srbija

aleksandra.miletic@uf.bg.ac.rs

Muzička pismenost u opštem muzičkom obrazovanju mlađeg školskog uzrasta u Srbiji

Predmet našeg istraživanja je nastava muzičke pismenosti u okviru opšteg muzičkog obrazovanja dece mlađeg školskog uzrasta. Muzička pismenost je kompleksan fenomen i sa aspekta kognitivne i razvojne psihologije, i sa aspekta didaktičko-metodičke organizacije nastavnog procesa. Nastava muzičke pismenosti u okviru muzičkog obrazovanja poverenog učitelju, artikulisana je na specifičan način. Ishod ove nastave treba da bude shvatanje konceptualne organizacije muzičkih celina koje se mogu dekodirati i kojima se operiše pri savladavanju novih, nepoznatih muzičkih sadržaja, na osnovnom nivou. Uz relevantne istorijske i savremene konotacije, rad ukazuje na nivo kompatibilnosti značaja i trenutnog statusa muzičke pismenosti u opštem muzičkom obrazovanju mlađeg školskog uzrasta. Cilj nastave muzičke pismenosti u vidu shvatanja suštinskih karakteristika i zakonitosti uobličavanja muzičke celine i mogućnosti da se u tom procesu aktivno učestvuje, ukazuje na potrebu permanentnog usavršavanja rada na muzičkoj pismenosti u profilisanju muzičke kompetentnosti učitelja.

Ključne reči: muzička pismenost, nastava muzičke pismenosti, opšte muzičko obrazovanje, mlađi školski uzrast, muzičko obrazovanje učitelja.

Music literacy in general music education of younger school-age children in Serbia

The subject of our research is the teaching of music literacy within general music education of younger school-age children. Music literacy is a complex phenomenon both from the aspect of cognitive and developmental psychology and from the aspect of didactic-methodical organization of the teaching process. The teaching of musical literacy within music education entrusted to teacher is articulated in a specific way. The outcome of such teaching should be the understanding of the conceptual organization of musical entities that can be decoded and operated to master new, unknown music contents at the basic level. In addition to relevant historical and contemporary connotations, the work indicates the level of compatibility of the importance and the current status of music literacy in general music education of younger school-age children. The objective of music literacy teaching in the sense of understanding the essential characteristics and principles of shaping the musical entity and the ability to participate actively in this process points to the need for continuous improvement of the work on musical literacy in profiling teachers' musical competence.

Key words: music literacy, teaching music literacy, general music education, younger school age, music education of teachers.

mr Ana Perunović-Ražnatović

Univerzitet Crne Gore
Muzička akademija, Cetinje
Crna Gora
perun_ak@yahoo.com

Kanon kao stvaralački izazov i formalni „okvir“ za ispoljavanje kreativnosti

Predmetni programi i na njima bazirana nastava analitičkih predmeta na Muzičkoj akademiji na Cetinju su pogodna osnova za različita muzičko-pedagoška istraživanja. Ovaj rad polazi od ECTS kataloga za predmet Muzički oblici 4, na kom se izučavaju polifone forme, među kojima i kanon. Osnovni edukativni pristup je analitički, ali pojedine oblasti otvaraju prostor za praktičnu i kreativnu primjenu stečenih znanja. Kanon kao kontrapunktska tehnika i formalni koncept utemeljen je na permanentnom sprovođenju imitacije određene muzičke ideje. U radu sa studentima sagledavaju se aspekti imitacione tehnike i analiziraju brojni primjeri kanona iz umjetničke prakse različitih stilskih perioda. Kako pedagoška djelatnost ima za cilj i povećanje zainteresovanosti studenata za stručnu materiju, osmišljavaju se novi i drugačiji pristupi koji će za studente predstavljati izazov i podstaći njihovu kreativnost. Pruža im se mogućnost da osmisle (i kasnije izvedu) kanon, koji će predstavljati formalni „okvir“ za ispoljavanje njihovog znanja, stvaralačkog i tehničkog umijeća, različitih interesovanja i emocija. Koncept je fleksibilan, pa je odabir teme, vrste kanona, broja glasova i izvođačkog medijuma plod sklonosti i invencije svakog studenta. Pomenutom aktivnošću se postiže ravnoteža između teorijskih postulata i realnih muzičkih tvorevina, kao i multidisciplinarno obrazovanje i interdisciplinarno povezivanje, odnosno korelacija nastave predmeta Muzički oblici sa predmetima: Kontrapunkt, Harmonija sa harmonskom analizom, Aranžiranje, Kamerna muzika i Glavni instrument. U radu će biti prikazani rezultati ovakve pedagoške prakse iz različitih generacija studenata.

Ključne riječi: kanon, predmet Muzički oblici, korelacija sa drugim predmetima, muzička kreativnost studenata.

Canon as a creative challenge and a formal “framework” for expression of creativity

The study programs and based on them the analytical subjects lessons at the Music Academy in Cetinje are a suitable basis for various music-pedagogical researches. The starting point for this paper is the ECTS catalog for the subject *Music Forms 4*, within which polyphonic forms are studied, including canon. Although the basic educational approach is analytical, some areas are suitable for practical and creative application of acquired knowledge. Canon is a counterpoint-based technique and a formal concept based on the permanent imitation of a certain music idea. While working with students, the aspects of imitation technique are examined and numerous examples of canon from art practice of different music-style periods are analyzed. As the goal of pedagogical activity is also to increase students' interest in professional matter, new and different approaches are designed to challenge the students and encourage their creativity. They are given the opportunity to compose (and later perform) canon, which will represent a formal “framework” for expression of their knowledge, creative and technical skills, different interests and emotions. The concept is flexible, so the choice of theme, the type of canon, the number of voices and the medium of performance depend on the affinities and the invention of each student. The afore-mentioned activity helps to achieve the balance between theoretical postulates and real musical creations, as well as multidisciplinary education and interdisciplinary connection, i.e. correlation of *Music Forms* teaching with subjects such as: *Counterpoint, Harmony with Harmonic Analysis, Arranging, Chamber Music and Main Instrument*. The paper will show the results of such pedagogical practice with different generations of students.

Key words: canon, musical forms, correlation with other subjects, musical creativity of students.

mr Dobrila Popović

Ministarstvo kulture

Crna Gora

dobrila.popovic@mku.gov.me

Savremeni udžbenici muzičkog obrazovanja u Crnoj Gori: analiza udžbenika *Muzika 9*

U okviru mnogobrojnih, složenih razmatranja koja su se bavila problemima pedagogije kao nauke učenja, u širem kontekstu obrazovanja, pedagogija je rasvetljavana sa više aspekata: antropološkog, istorijskog, sociološkog, psihološkog. Reformom obrazovnog sistema u Crnoj Gori, koja se još uvijek odvija, započeta je modernizacija elemenata obrazovnog procesa kroz inovaciju nastavnih programa, kreiranje savremenih udžbenika i kroz uvođenje novih metoda rada. Jedan od postavljenih ciljeva novih programa jeste očuvanje naše kulturne prepoznatljivosti afirmacijom vlastitog kulturnog identiteta. U saglasju sa savremenim pedagoškim tokovima, tradicionalna muzika kao integralni dio udžbenika za predmet Muzička kultura u osnovnoj školi, pozicionira ulogu i visoko mjesto muzike među identitetskim obilježjima. Osnovno didaktičko nastavno sredstvo—udžbenik, njegova kulturološka funkcija i njegova odgovorna društvena uloga su predmet razmatranja ovog rada. Analizom publikacije *Muzika 9*, udžbenika za završni razred osnovne škole, prikazan je novi koncept nastavnog sredstva. Usklađen sa propisanim standardima—skupom određenih stručnih pravila ili normi propisanih zakonskim aktom, savremeni udžbenik nudi naučnu i stručnu sadržinu. Novi oblici učenja, metodička aparatura, estetski i tehnički zahtjevi u pogledu novih medija, predstavljaju izazov za autore, da sa jedne strane ispune postavljene standarde i pedagoške ciljeve, a sa druge strane da iskažu svoje stvaralačke mogućnosti. Mjera uspjeha savremenog udžbenika, pored stručnog sadržaja i ukazivanja na raznovrsne oblike učenja, ogleda se u ostvarivanju ciljeva, principa i opštih ishoda obrazovanja i vaspitanja.

Ključne riječi: obrazovanje, muzička pedagogija, udžbenik, kulturni identitet, tradicionalna muzika.

Contemporary music education textbooks in Montenegro: the analysis of the textbook *Music 9*

As part of various and complex considerations that dealt with the issues of pedagogy as a science of learning, in wider context of education, pedagogy has been explained from multiple aspects: anthropological, historical, sociological and psychological. The reform of education system in Montenegro, still ongoing, has started the modernization of the elements of education process through innovation of curricula, creation of contemporary textbooks and introduction of new methods of work. One of the goals set in new programs is the preservation of our cultural recognition by affirmation of our own cultural identity. In accordance with contemporary pedagogical trends, traditional music, as an integral part of the textbooks for the subject *Music Culture* in elementary schools, positions the role of music and music itself high on the identity labels ladder. The most important teaching aid - a textbook, its cultural function and its responsible social role are the topic of this work. The analysis of publication *Music 9*, a textbook for the final grade of elementary schools, presents the new concept of this teaching aid. Aligned with prescribed standards - a set of specific professional rules or norms laid down by legislative acts, this contemporary textbook offers scientific and technical content. New forms of learning, methodical apparatus, esthetical and technical requests in relation to new media, represent a challenge for the authors to achieve pedagogical goals and established standards on one hand, and to express their creative potentials on the other.

The success indicator of a contemporary textbook, apart from technical content and indication of various forms of learning, reflects on the achievement of goals, principles and general outcomes of education and upbringing.

Key words: education, music pedagogy, textbook, cultural identity, traditional music.

mr mus. Marko Sesar

Umjetnička akademija u Osijeku

Hrvatska

marsesar@gmail.com

Nastavnički priručnik – izazov suvremene nastave

Razvojem glazbene pedagogije kao znanstvene discipline u 19. stoljeću cjelokupno je umjetničko područje dobilo svoj pedagoški legitimitet i time postalo vrijedno znanstvenoga izučavanje. Na tim se osnovama gradio i postupno razvijao didaktičko-metodički proces glazbenoga obrazovanja, utemeljen na paradigmi didaktike nastave usmjerene na nastavnike. Početkom dvadeset i prvoga stoljeća u glazbeno obrazovanje postupno ulazi didaktički model nastave usmjerene na učenika te fokus s nastavnika postupno prelazi na učenika, upućujući na potrebu učenikova aktivnog sudjelovanja u procesu stjecanja znanja, sve u svrhu cjelovitosti razvoja. Tako usmjerena nastava upućuje na značajnu promjenu metoda poučavanja i oblika organizacije nastave, ali i potiče na promišljanja o kompetencijama nastavnika potrebnih da se tako oblikovana nastava može realizirati. Nastavnički su priručnici prisutni u radu svakoga nastavnika i vode ga kroz nastavni sat te mu omogućuju manje planiranja svakoga sata jer su autori tih istih već sve odredili. Za suvremenu nastavu takav priručnik predstavlja određenu vrstu izazova na način da nastava postane u potpunosti shematizirana i vođena bez nastavničkoga osobnog doprinosa u planiranju sata te se na taj način nastava usmjerava isključivo prema oblicima i metodama rada koje su predvidjeli autori priručnika. Izazov se očituje u potpunoj instrumentalizaciji rada nastavnika gdje se može bitno gubi nastavnička uloga u oblikovanju sata tj. iz toga proizlazi da nekompetentna osoba može zamijeniti nastavnika glazbene kulture služeći se priručnicima u kojima su navedeni i prijedlozi konverzacije nastavnika.

Na temelju gore iznesenoga u radu će se analizirati oblici i metode rada nastavnika koje sugeriraju za potrebe ovoga rada odabrani priručnici za nastavnike glazbene kulture u Republici Hrvatskoj, a koji su im na raspolaganju u svakodnevnome radu. Također će se provesti istraživanje na reprezentativnom uzorku nastavnika glazbene kulture u općeobrazovnim školama o korištenju priručnika u svakodnevnome radu.

Ključne riječi: glazbena nastava, metode poučavanja, nastavničke kompetencije, nastavnički priručnici.

Teacher's handbook – a challenge in contemporary teaching

With the development of music pedagogy as a scientific discipline in the 19th century, the entire artistic field gained its pedagogical legitimacy, and thus became worth a scientific study. On these grounds, the didactic-methodical process of music education was built and gradually developed, based on the didactic paradigm of teacher-centered teaching. At the beginning of the twenty-first century, the didactic model of learner-centered approach slowly enters music education and the focus gradually shifts from a teacher to a student, indicating the need for student's active participation in the process of acquiring knowledge, all for the purpose of the integrity of development. This teaching approach indicates a significant change in teaching methods and forms of lesson organisation, but also encourages the reflection on teachers' competences needed for realization of such teaching. Teacher's handbooks are present in the work of every teacher and lead them through lessons, also allowing them less planning of every lesson because their authors have already determined everything. For the contemporary teaching, such handbook represents a certain kind of challenge in a way that teaching becomes completely schematized and carried out without teacher's personal contribution to the planning of the lesson, and thus teaching is directed entirely to the forms and methods of work envisaged by the handbook authors. This challenge is manifested in the complete instrumentalization of teacher's work, where the teacher's role may be entirely lost in the organization of the lesson, which means that an incompetent person can replace music teacher using the handbooks with the suggested teacher's conversations.

Based on the above-mentioned, this paper will analyze forms and methods of teachers' work that are suggested by, for the purpose of this paper, selected handbooks for music teachers in Croatia, which are available for them in their everyday work. In addition, the research about the use of handbooks in everyday work will be conducted on a representative sample of music education teachers in general education schools.

Key words: music lessons, teaching methods, teachers' competences, teachers' handbooks.

Doc. dr Vesna Svalina

*Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Osijek
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti
Hrvatska
vesna.svalina@gmail.com*

Razvoj glazbeno-pedagoške misli u 17. i 18. stoljeću

Za razumijevanje i kritičko promišljanje sadašnjosti glazbene nastave u općeobrazovnoj školi potrebno je poznavati i razumjeti i njezinu povijest. U ovom radu poseban smo naglasak stavili na razvoj glazbeno-pedagoške misli i glazbene nastave u 18. i 19. stoljeću, vremenu kad su djelovali značajni pedagozi čije su se misli i djelovanje odrazili i na razvoj glazbene pedagogije u narednim stoljećima. Riječ je o trima pedagozima: švicarsko-francuskom filozofu, književniku i glazbeniku Jean Jacques Rousseauu, švicarskom pedagogu Johannu Heinrichu Pestalozziju te njemačkom glazbenom pedagogu Hermannu Kretschmaru. U 18. stoljeću glazbeno obrazovanje stjecalo se u prvom redu u crkvenim školama, u kojima je naglasak bio na pjevanju, dok su formalni oblici svjetovnog glazbenog obrazovanja bili prisutni samo u manjem broju elitnih škola. Postojala je i privatna glazbena poduka koja je bila namjenjena djeci iz aristokratskih krugova i građanskih obitelji. U 19. stoljeću došlo je do potpune prevlasti građanstva te pojave novog društvenog uređenja – kapitalizma, što je utjecalo i na razvoj odgoja i obrazovanja. Obrazovanje tada više nije bilo važno samo zbog opismenjivanja, nego i zbog odgoja za građanski život i za osobni razvoj. I glazba je bila dio općeg odgoja i obrazovanja. Ona je važna jer duhovno obogaćuje, unapređuje socijalne odnose te doprinosi razvoju dječjeg karaktera. Pod glazbenim odgojem tada se nije mislilo na odgoj za glazbu kao umjetnost, nego na odgoj kod kojega je glazba bila sredstvo za postizanje nekih drugih ciljeva.

Ključne riječi: glazba, odgoj i obrazovanje, nastava glazbe, 18. i 19. stoljeće, Jean Jacques Rousseau, Johann Heinrich Pestalozzi, Hermann Kretschmar.

Development of music pedagogical thought in the 17th and 18th century

In order to understand and critically reflect on the present-day music teaching in general education, it is necessary to know and understand its history. In this paper, we put special emphasis on the development of music pedagogical thought and music teaching in the 18th and 19th century, the times of important pedagogues whose ideas and work were reflected in the development of music pedagogy in the coming centuries. It is about three pedagogues: Swiss-French philosopher, writer and musician Jean Jacques Rousseau, Swiss pedagogue Johann Heinrich Pestalozzi and German music pedagogue Hermann Kretschmar. In the 18th century, music education was acquired primarily in church schools where the emphasis was on singing, while formal forms of secular music education were present only in a small number of elite schools. There was also a private music teaching that was intended for children from aristocratic circles and civic families. In the 19th century there was a complete prevalence of citizenship and the emergence of new social order - capitalism, which influenced the development of education. Education was no longer important only for literacy but also for education for civic life and for personal development. Music was a part of general education as well. It is important because it enriches the spirit, promotes social relations and contributes to the development of children's character. Music education then was not considered an art education, but the education in which music was a means of achieving some other goals.

Key words: music, education, music teaching, 18th and 19th century, Jean Jacques Rousseau, Johann Heinrich Pestalozzi, Hermann Kretschmar.

dr Tihana Škojo

*Umjetnička akademija, Osijek
Hrvatska
tihana.skojo@skojo.hr*

mr Alma Mance

*Osnovna škola „Višnjevac“
Osijek
Hrvatska*

Individualizirano poučavanje i inkluzija učenika s oštećenjem sluha u nastavi glazbene kulture – nastavnički izazov

Individualizacija poučavanja, kojoj su temelj uvažavanje individualnih razlika učenika i osiguravanje optimalnih uvjeta za napredak svakoga učenika neovisno o njihovim sposobnostima, imperativ je suvremene, humanistički orijentirane nastave. Uključivanje učenika s oštećenjem sluha (gluhih i nagluhih) u nastavu glazbene kulture zbog same prirode predmeta – koja je u oprečnosti sa specifičnostima te teškoće – te zbog didaktičko-metodičkih aspekata – koje individualizirano poučavanje zahtijeva – predstavlja velik izazov nastavnicima koji se najčešće ne osjećaju dovoljno kompetentni i pripremljeni za uspješno odgovaranje na postavljeni zahtjev. U radu se, u okviru gore navedenoga, prikazuje praktična primjena posebno oblikovanih metodičkih postupaka pomoću kojih je ostvarena individualizacija pojedinih glazbenih aktivnosti, usmjerenih prema specifičnim obrazovnim zahtjevima gluhe učenice. Sudjelovanjem te učenice u svim aktivnostima, koje su bile inventivno osmišljene i prilagođene, ostvarena je njezina uspješna integracija u nastavu glazbene kulture. Učenica je načinila važan korak prema osvještavanju i razvoju svojih unutarnjih potencijala i jačanju samopouzdanja, a stalnom se interakcijom s drugim učenicima iz razreda pozitivno utjecalo na njezin socijalni razvoj, ali i na senzibilizaciju ostalih učenika prema učenicima s teškoćama u razvoju. Poseban je naglasak stavljen na primjenu Dalcrozova metodičkog sustava, koji je utemeljen na načelima euritmije, te na skupne aktivnosti u kojima su svi učenici u ugodnome i poticajnome ozračju zajednički dolazili do planiranih odgojno-obrazovnih ishoda.

Ključne riječi: individualizacija poučavanja, nastava glazbene kulture, učenici s oštećenjem sluha.

Individualized teaching and inclusion of students with hearing impairments in music classes – a challenge for a teacher

The individualization of teaching, based on respecting students' individual differences and ensuring the best conditions for the progress of each student, regardless of their capabilities, is an imperative of modern, humanistic oriented teaching. Including students with hearing impairments (deaf and partially deaf) in music classes due to the very nature of the subject – which is in contrast with the specifics of the aforementioned difficulty – and due to didactic-methodic aspects – required by individualized teaching – represents a big challenge for teachers, who often do not feel competent enough nor prepared to successfully respond to the set demands. In the framework of the above mentioned, this paper displays practical application of specially designed methodic approaches with the help of which the individualization of certain music activities - directed towards specific educational demands of a deaf female student, was achieved. By participation of the said student in all activities, which were inventively designed and adapted, her successful integration in the music class was achieved. The student took an important step towards awareness and development of her inner potential and strengthening her self-confidence, and the constant interaction with other classmates positively affected her social development, as well as the sensitization of other students towards students with disabilities. A specific accent was put on the application of Dalcroze method, which is based on the principles of eurhythmics, as well as on group activities in which all students jointly reached planned educational outcomes in a comfortable and encouraging environment.

Key words: teaching individualization, music class, students with hearing impairments.

Prof. dr Vesna Vučinić

Univerzitet Crne Gore
 Filozofski fakultet, Nikšić
 Crna Gora
 vesna.v@ac.me

Muzičko obrazovanje učitelja i njegova uloga u procesu nastave

Nastava muzičke kulture se u osnovnoj školi posmatra kao jedna od važnih disciplina koja utiče na svestrani razvoj ličnosti. Ovaj predmet svoje sadržaje bazira na interesu učenika prema njihovom psiho fizičkom uzrastu. Nastava teži ka svjesnom usvajanju znanja i vještina, i u svom krajnjem cilju, teži ka razvijanju interesa za muzičku umjetnost. Sam naziv predmeta Muzička kultura, za razliku od ostalih obrazovnih formi, koje su svrstane pod naziv „predmet“, pokazuje da se kod učenika želi uticati na razvoj estetskog doživljaja, mašte, stvaralačkog impulsa, vještina i navika. Da bi nastava bila sastavni dio kulture svakog pojedinca mora biti pravilno usmjerena i vođena. U tom procesu važnu ulogu igra sam učitelj, njegova stručnost i osposobljenost za primjenu znanja. Ličnost učitelja u velikoj mjeri utiče na uspjeh učenika, organizaciju, realizaciju i vrjednovanje nastave. Istraživanja pokazuju da 50% školskog uspjeha zavisi od njegovog stručnog (muzičkog) i didaktičko – metodičkog znanja, kao i osobina same ličnosti. Od učitelja zavisi jasno definisan cilj učenja, djelotvornost objašnjavanja, vježbanja, provjeravanja i vrednovanja nastave. Od stavova učitelja, njegovih interesovanja i potreba zavisi ambijent koji će se uspostaviti u razredu, nivo interakcija sa učenicima. Integrativna uloga učitelja, može se raščlaniti na više elemenata koji svi pojedinačno imaju veliki značaj, i ne postoji jedinstven kriterijum u izradi te klasifikacije. Lični primjer učitelja ogleda se u svim postupcima u školskoj sredini. Kroz predmet Muzička kultura ima istaknuto mjesto u afirmaciji škole, prirodom svog rada, jer sve školske manifestacije vezuju se za učešće hora, orkestra ili solista u njima. Pored svoje stručne spremne, učitelj mora stalno da se usavršava, traži nove forme rada, koje će učenicima učiniti nastavu zanimljivijom. U tom smislu mora da se upozna sa savremenim tokovima muzičkih zbivanja i dostignućima muzičke pedagogije.

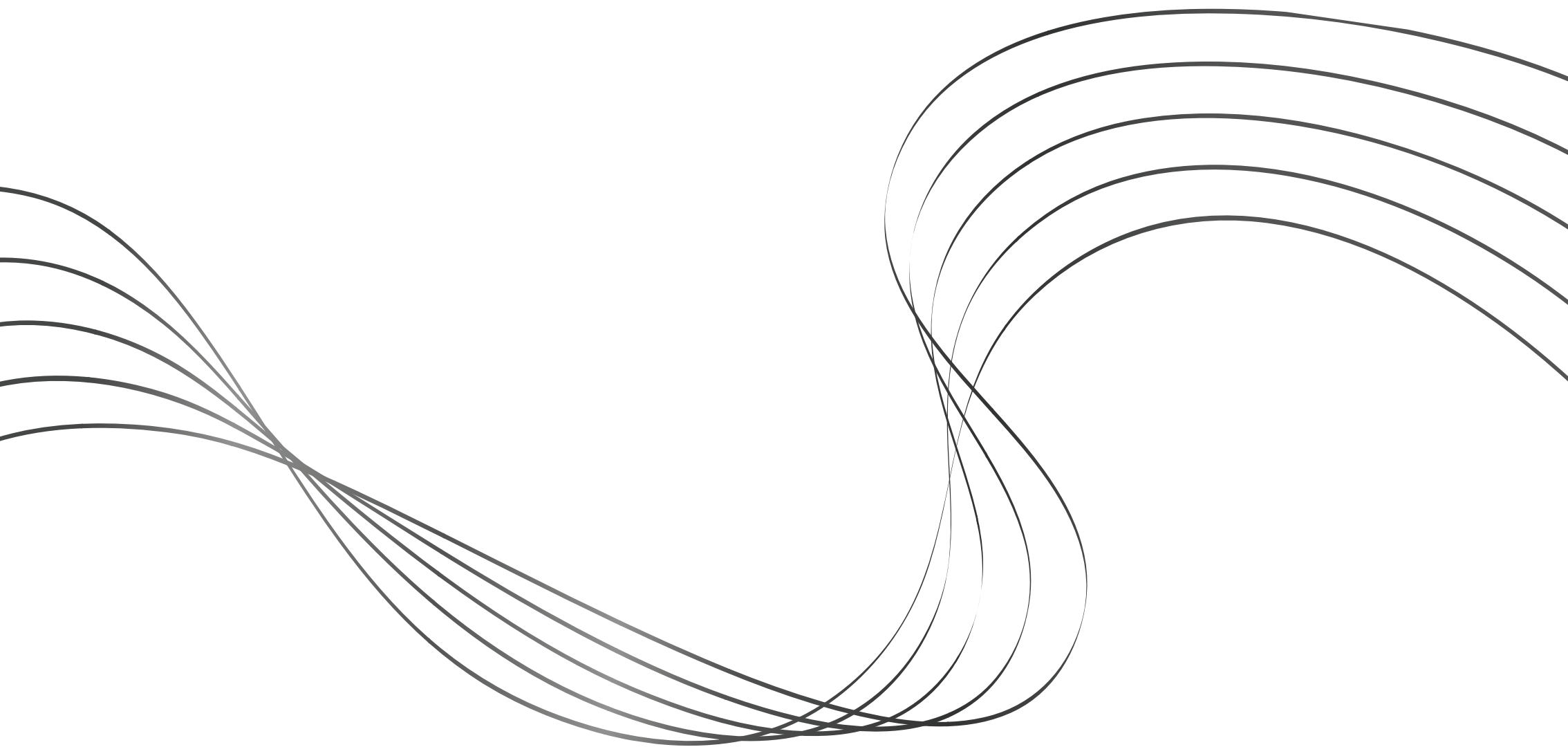
Ključne riječi: učitelj, muzička kultura, obrazovanje, učenici, škola.

Music education of teachers and its role in the teaching process

Teaching of music culture in elementary school is considered to be one of the important subjects affecting the versatility of personality development. The content of this subject is based on students' interests as consistent with their age, as well as psychological and physical development. Teaching is aimed at conscious acquisition of knowledge and skills, and in its ultimate goal, strives to develop an interest in music art. The name of the subject itself - *Music Culture*, unlike other educational forms referred to as "subjects", shows that the aim of the subject is to try to influence the development of aesthetic experience, imagination, creative impulse, skills and habits with students. In order for teaching to be an integral part of each individual's culture, it must be properly directed and guided. In this process, the role of the teacher, his/her expertise and the ability to apply knowledge are of great importance. Teacher's personality greatly influences students' success, organization, realization and appreciation of the teaching. Researches show that 50% of school success depends on teachers' professional (musical) and didactic-methodical knowledge, as well as on the characteristics of the personality itself. The teacher is the one to clearly define the objective of learning and the effectiveness of explaining, exercising, testing and evaluation of the teaching process. The environment that is to be established in the classroom and the level of interaction with students depend upon the attitudes of the teacher, his/her interests and needs. The integrative role of the teacher can be broken down into several elements each of which individually has great significance, and there is no single criterion in the creation of such classification. Teacher's personal example is reflected in all the procedures in the school environment. *Music Culture* as a subject has a prominent place in the affirmation of the school, because all school events involve the participation of the choir, orchestra or soloists. In addition to his/her professional qualifications, the teacher has to constantly improve and to seek new forms of work which will make the teaching more appealing for students. In this respect, the teacher has to get acquainted with contemporary trends of music events and the achievements of music pedagogy.

Key words: teacher, music culture, education, students, school.

METODIKA NASTAVE SOLFEDA
SOLFEGGIO TEACHING METHODS

Doc. dr Jelena Beočanin

Univerzitet u Kragujevcu
 Filološko-umetnički fakultet
 Srbija
 jelenasolfeggio@gmail.com

Didaktička svrsishodnost vežbi za solfeđo

Nastavni sadržaji za solfeđo dele se u dve velike grupe: instruktivne koji su namenjeni za nastavu i sadržaje (obično: odlomke) iz literature (najviše umetničke), čija je osnovna namena izvođenje na koncertnom podijumu. Prvu grupu prevashodno karakteriše didaktička vrednost, dok drugu grupu prepoznamo po umetničkoj vrednosti. Prva grupa kao poseban žanr sadrži tehničke vežbe u kojima su uglavnom zastupljene dve-tri osnovne dimenzije muzičkog toka. Nastavnici solfeđa već decenijama, pa i vekovima (u zemljama sa dužom tradicijom muzičkog obrazovnog sistema), stvaraju i koriste vežbe u kojima se jedan, eventualno više elemenata, permanentno ponavlja (tehničke vežbe). Svesni dubokog jaza između dve grupe sadržaja, profesori solfeđa u Srbiji duži niz godina prvu grupu pokušavaju da približe drugoj, dodajući instruktivnim tekstovima parametre karakteristične za umetničko stvaralaštvo (artikulaciju, dinamiku, agogiku, tempo/karakter, ponekad i poetski tekst), istovremeno pazeći na logiku izgradnje melodijskog ili ritmičkog toka. Oni, istovremeno, praktikuju adaptiranje odlomaka iz umetničke i folklorne literature i/ili primenjuju na nastavi takve zadatke iz udžbenika. Nasuprot tome, u Srbiji je tokom poslednjih dvadesetak godina poznat i stav da su zadaci, imenovani obično kao „primeri“ i „vežbe“ suvišni, besmisleni, uz više argumenata – između ostalog da su nemuzikalni. Stoga, polemika na temu: kako treba da izgledaju sadržaji u nastavi solfeđa? – ne jenjava. Osnovni cilj ovog rada jeste definisanje didaktičke svrsishodnosti vežbi na nastavi solfeđa, odnosno pružanje potvrdnog, argumentovanog odgovora na pitanje: da li su vežbe u nastavi solfeđa didaktički opravdane?

Ključne reči: solfeđo, vežbe, didaktička vrednost.

Didactic purposefulness of solfeggio exercises

Teaching contents for solfeggio are divided into two large groups: instruction contents, which are intended for teaching, and contents (usually excerpts) from literature (mostly artistic), whose main purpose is to be performed at the concert podium. The first group is predominantly characterized by didactic value, while the other group is recognized by artistic value. The first group as a special genre contains technical exercises in which there are mainly two or three musical motion's basic dimensions represented. For decades, even centuries (in countries with a longer tradition of music education system), solfeggio teachers have been creating and using exercises in which one, or more elements when possible, is permanently repeated (technical exercises). Being aware of the deep gap between the two groups of content, solfeggio professors in Serbia have been trying for many years to bring the first group closer to the other, adding parameters inherent to artistic texts creativity (articulation, dynamics, agogics, tempo/character, sometimes even poetic text) to instructive texts, at the same time taking into account the logic of the construction of melodic or rhythmic motion. In parallel, they tend to adapt the passages from artistic and folklore literature and/or apply such task from the textbooks in teaching. In contrast, for the past twenty years in Serbia, there has been the attitude that the tasks usually referred to as “examples” and “exercises” are redundant, meaningless, with several arguments - among other things that they are non-musical. Therefore, the controversy over the topic: how should the contents of solfeggio classes look like? - is not quenching. The basic aim of this paper is to define the didactic purposefulness of solfeggio exercises, or to provide a confirmative, evidence-based answer to the question: are the exercises in solfeggio teaching didactically justified?

Key words: solfeggio, exercises, didactic value.

Prof. dr Jelena Cvetković-Crvenica*Univerzitet u Nišu**Fakultet umetnosti**Srbija**lesnjakjelena@gmail.com***Milica Jovanović***Univerzitet u Nišu**Fakultet umetnosti**Srbija**milica.jovanovic37@yahoo.com***Mogući aspekti vokalne interpretacije u nastavi solfeđa**

Iako nam nije namera da se u ovom radu bavimo filozofskim niti estetskim pitanjima postojanja jednog muzičkog dela, u smislu da li je ono umetničko u svom zapisu ili u svom izvođenju, iskoristićemo ovu dilemu kao materijal da sa muzičko-pedagoškog aspekta predstavimo kvalitetnu vokalnu interpretaciju kao cilj i krajnji rezultat nastave solfeđa. Ukazujući na razliku između funkcionalne i umetničke interpretacije apostrofiraćemo važnost pevanja u funkciji visokih umetničkih zahteva i predložiti neke od mogućih načina rada u ovoj oblasti. Pojedine aspekte vokalne interpretacije u nastavi solfeđa predstavimo kao rezultat svojevrsnog procesa razvoja muzikalnosti kroz razumevanje karaktera muzike koja se izvodi i muzičke celine prema svim svojim sastavnim komponentama. Kao najvažniji preduslov za kvalitetnu muzičku interpretaciju u nastavi solfeđa prepoznali smo sposobnost razvoja muzičkog mišljenja kao sprege prenosa muzičkog materijala u glasovnu reprodukciju. Samo na taj i takav način nastava solfeđa će učenike staviti u aktivan odnos prema muzici koju će samostalno moći da izvedu.

Ključne reči: nastava solfeđa, muzičko mišljenje, vokalno izvođenje, umetnička interpretacija

Possible aspects of vocal interpretation in solfeggio teaching

Although our intention in this paper is not to deal with philosophical or aesthetic issues of the existence of a musical work, in terms of whether it is art in its format or in its performance, we will use this dilemma as a material to present, from both musical and pedagogical aspect, the quality vocal performance as the goal and the ultimate result of solfeggio teaching. By pointing to the difference between functional and artistic interpretation, we will accentuate the importance of singing in function of high artistic demands and suggest some possible ways of working in this area. Some aspects of vocal interpretation in solfeggio teaching will be presented as a result of a musicality development process by understanding the character of the music performed and musical entity with all its constituent components. As the most important prerequisite to quality musical interpretation in solfeggio classes, we have recognized the ability of developing musical thinking as a junction between the transfer of music material to voice reproduction. Only in this and such way the solfeggio teaching will put students in an active relation to the music they will be able to perform on their own.

Key words: solfeggio teaching, musical thinking, vocal performance, artistic interpretation.

Doc. dr Ivana Hrpka-Veškovac

Univerzitet umetnosti u Beogradu

Fakultet muzičke umetnosti

Srbija

i.hrpka@hotmail.com

Perspektive troglasnog i četvoroglasnog diktata u nastavi solfeđa

Za razliku od višeglasnog pevanja, muzički diktat koncipiran na osnovama troglasnog i četvoroglasnog stava do današnjih dana nije uspeo da ostvari status značajnog elementa rada u nastavi solfeđa. Samim tim, očekivana posledica mogla je da se prepozna u pojavi deficita domaće literature namenjene višeglasnom diktatu. Naime, još od 1979. godine, kada je objavljena knjiga Dorine Radičeve *Troglasni i četvoroglasni diktati*, nije ostvaren niti jedan novi projekat koji bi podržao i pokrenuo dalji razvoj ove oblasti nastave solfeđa. S obzirom na tu činjenicu, rad bi se posebno osvrnuo na doprinos Dorine Radičeve kada je reč o realizaciji pravca i ispunjenja ciljeva vezanih za sadržaj rada na višeglasnim diktatima. Pored toga, posebno bi se prikazali i srodni sadržaji iz inostane literature iz perioda koji je prethodio stvaranju zbirke, s obzirom na to da postoji pretpostavka o mogućem potencijalnom uzoru prilikom koncepcije sadržaja. Komparativni prikaz bi imao i dodatni i jednako značajan cilj u pravcu ukazivanja na mogućnosti implementacije inostranih metodičkih rešenja u procesu postavljanja i daljeg razvoja slušnih sposobnosti usmerenih ka percipiranju i razumevanju višeglasnog muzičkog tkiva.

Glavne reči: troglasni i četvoroglasni diktati, Dorina Radičeva, srpska literatura za solfežo, implementacija, inostrani uzori.

Perspectives of three-part and four-part dictations in solfeggio teaching

Contrary to multi-vocal singing, the musical dictation based on three-part and four-part movement has not still been able to achieve the status of a significant element in solfeggio teaching today. Therefore, the expected effect could be recognized in the emergence of a deficit of domestic literature intended for a polyphonic dictation. Namely, since 1979, when the book *Three-part and Four-part Dictations* by Dorina Radiceva was published, there has been not even one new project realized that would support and initiate further development of this area of solfeggio teaching. In view of this fact, the paper will especially pay attention to the contribution of Dorina Radiceva in regards to realization of direction and fulfillment of objectives related to the content of work on polyphonic dictation. In addition, the related contents from foreign literature of the period preceding the creation of the collection would also be specifically shown, given that there is a presumption of a possible model in the conception of the content. A comparative presentation would also have an additional and equally important goal in pointing to the possibilities of implementing foreign methodical solutions in the process of setting up and further development of auditory skills focused on perception and understanding of polyphonic music tissues.

Key words: three-part and four-part dictations, Dorina Radiceva, Serbian literature for solfeggio, implementation, foreign models.

Doc. mr Livija Jovčić
 Univerzitet u Novom Sadu
 Akademija umetnosti
 Srbija
 livjovcic@gmail.com

Tipovi melodike – izazovi u nastavi solfeđa

Rad na melodici jedna je od bazičnih aktivnosti u nastavi solfeđa. U zavisnosti od cilja, namene i potrebe nastave, mogu se primenjivati originalni primeri, namenski komponavani primeri, kao i citati iz literature. Cilj rada je ukazati na primenu originalnih primera, a svi predloženi načini rada na melodici u funkciji su ilustracije mogućih metodskih postupaka primenljivih u nastavi. Upoznavanjem stilski i konfiguracijski različitih tipova melodike učenici stiču dragoceno iskustvo tokom školovanja, jer harmonija i melodika jesu kontrarne, ali nikako kontradiktorne pojave. Kao što se svaka realna ili latentna harmonska veza ostvaruje isključivo melodijskim kretanjem pojedinih glasova, tako se i melodika oživotvoruje dejstvom harmonije. Između krajnje linearne i izričito akordski koncipirane melodike postoji beskonačan broj načina prožimanja melodijskih i harmonskih sila. Raznolikost mogućnosti ispoljavanja ovih sila predstavlja svojevrsan fenomen, odrednicu pri odabiru adekvatnog metodičkog pristupa. U tom smislu, melodije se mogu razvrstati u tri osnovne grupe: melodika naglašene horizontalne dimenzije – *linearna melodika*, melodika koncipirana po principu *latentnog dvoglasa* i melodika izrazito akordske facture – *melodizirana harmonija*. *Linearni tip* melodike pruža lažni utisak jednostavnosti jer u latentno-harmonskom smislu podleže najvećem broju variranja upravo zbog konfiguracije. Ostala dva tipa dozvoljavaju lakše sagledavanje vertikale, ali pretpostavljaju posedovanje sposobnosti harmonskog „primanja“ melodijski eksponiranih intervala ili akorada, što je u slušno-perceptivnom i intonativnom smislu veoma zahtevno. Bez obzira na svu raznolikost konfiguracija, tipova i stilskih karakteristika, suštinsko razumevanje melodike zavisice od niza faktora, pre svega od stečenih znanja i veština, muzičke memorije, muzičke inteligencije, poznavanja muzičko-teorijskih disciplina, a što rezultira jasno oblikovanim muzičkim mišljenjem.

Ključne reči: melodika, konfiguracija, latentna harmonija, latentni dvoglas, akordika.

Melody types – challenges in solfeggio teaching

One of the basic activities of solfeggio teaching is a work on melody. Depending on the aims, purpose and needs of the teaching process, either original examples composed for specific purposes, or literature quotes can be used. The aim of the paper is to point to the employment of original examples, and all the suggested ways of work on melody are given as illustrations of possible methods applicable in teaching. By learning about stylistically and configurationally different types of melody, students gain valuable experience during their education, as harmony and melody are contrary, yet never contradictory phenomena. Just like any real or latent harmonic correlation is realized only by melodic motion of individual voices, melody becomes alive by harmony. Between the final linear and strictly conceptualized chord melodies there are countless ways in which melodic and harmonic forces mutually permeate. The variety of manifestations of these forces represents a kind of a phenomenon, an important factor in choosing the right methodological approach. Hence, melodies can be divided into three basic groups: melodies with emphasized horizontal dimension - *linear melodies*, melodies based on the principle of *latent two-parts* and melodies with strict chord structure - *melodized harmonies*. The *linear type* of melodies offers a false impression of simplicity as it is, in its latent-harmonic sense, subject to the largest number of variations precisely because of its configuration. The other two types allow for an easier understanding of the vertical, but presume the ability of harmonic “receiving” of melodic-exposed intervals or chords, which is very demanding in both auditory-perceptual and intonational sense. Despite the variety of their configurations, types and stylistic characteristics, the essential understanding of melodies will depend on a number of factors, primarily on acquired knowledge and skills, musical memory, musical intelligence, and on the knowledge of music related theoretical disciplines, which all result in clearly defined musical thinking.

Key words: melody, configuration, latent harmony, latent two-voice, chord melody.

Nada Karadžić

Škola za osnovno muzičko obrazovanje Herceg Novi
Crna Gora
nk2@t-com.me

Doc. dr Vedrana Marković

Univerzitet Crne Gore, Muzička akademija Cetinje
Crna Gora
vedrana.mark@t-com.me

Muzičko-pedagoška manifestacija SOLFEST HERCEG NOVI – izazov u savremenoj nastavi solfeđa u Crnoj Gori

Nastava solfeđa u osnovnim muzičkim školama za učenike često predstavlja dio nastave koju nerado pohađaju, smatrajući je zahtjevnom i opterećujućom. U želji da se solfežo, kao bazični predmet na svim nivoima muzičkog obrazovanja, više popularizuje, da mu se nova dimenzija, izvede se iz uskog okvira učionice, Muzička škola Herceg Novi i Muzička akademija – Cetinje pokrenule su pedagoško-muzičku manifestaciju – festival solfeđa, pod nazivom *Solfest Herceg Novi*. Osnovna misija ovog festivala je da okuplja talentovane učenike, razvija ljubav prema ovoj muzičkoj disciplini i pokaže im da se i kroz solfežo može uživati u muziciranju. Za organizatore je pokretanje *Solfesta* predstavljalo svojevrstan izazov, jer slična manifestacija do sada nije postojala u Crnoj Gori. Pored veće afirmacije solfeđa, cilj manifestacije je razvijanje ljubavi prema ovom predmetu, kao i dodatni podsticaj učenicima i njihovim nastavnicima. Festival je održan 22. i 23. marta 2018. godine, a okupio je učenike osnovnih muzičkih škola koji su nastupili u dvije kategorije. U svakoj kategoriji učesnici su vokalno reprodukovali dvije melodije: melodiju *a prima vista* i zadatu melodijsku etidu sa klavirskom pratnjom. Festival nema klasični takmičarski karakter, već predstavlja smotru najtalentovanijih učenika u oblasti solfeđa. Shodno tome, dodijeljene su nagrade samo onim učenicima koji su ostvarili najbolje rezultate u pojedinom zadatku u svakoj kategoriji, dok su svi ostali učesnici dobili pohvale. U okviru festivala održane su radionice za učenike i nastavnike, predavanje za nastavnike, okrugli sto na kojem su učestvovali nastavnici solfeđa i članovi stručnog žirija, kao i koncerti. Predstavljanjem na simpozijumu, autorke žele upoznati kolege iz okruženja sa manifestacijom, sa ciljem da iduće godine *Solfest Herceg Novi*, učešćem učenika iz cijelog regiona, dobije i međunarodni karakter.

Ključne riječi: Solfest, solfežo, festival, osnovno muzičko obrazovanje, melodija a prima vista, etida sa klavirskom pratnjom.

Music-pedagogical event SOLFEST HERCEG NOVI – a challenge in contemporary solfeggio teaching in Montenegro

In elementary schools solfeggio is often a part of the course students unwillingly attend as they consider it demanding and burdensome. Wishing to make solfeggio, as a basic subject at all levels of music education, more attractive, to give it a new dimension and to take it out of the narrow frame of the classroom, Music School Herceg Novi and the Academy of Music Cetinje launched a pedagogical and music event – solfeggio festival, titled *Solfest Herceg Novi*. The basic mission of this festival was to gather talented students, to develop love for this music discipline and to show that it is possible to enjoy music through solfeggio as well. For organizers, initiating *Solfest* was a kind of a challenge since there had been no similar events in Montenegro up to that moment. In addition to greater affirmation of solfeggio, the objective of the event was to develop love for this subject as well as to provide the additional encouragement to both students and their teachers. The festival took place on March 22nd and 23rd 2018, having gathered elementary school students who performed in two categories. In each category, students vocally reproduced two melodies: *a prima vista* melody and an assigned etude melody with piano accompaniment. The festival had no competitive character in the traditional sense of that word but it was rather a presentation of the most talented students in the area of solfeggio. Therefore, only those students who achieved the best results were awarded with prizes while all other students got compliments. Workshops for teachers and students, lectures for teachers, a round table attended by solfeggio teachers and members of expert jury as well as concerts all took place within the festival. With their presentation at the Symposium, the authors wish to introduce the colleagues from the neighboring countries to the event, with the aim of having *Solfest Herceg Novi*, once attended by students from the whole region, grow into an international festival next year.

Key words: Solfest, solfeggio, festival, elementary music education, *a prima vista* melody, etude with piano accompaniment.

Prof. dr Gordana Karan

Univerzitet umetnosti u Beogradu
Fakultet muzičke umetnosti
Srbija
karan.gordana@gmail.com

mr Sandra Sedlar-Dabić

Međunarodni centar za razvoj finansijskog tržišta, Beograd
Srbija
sandras@yahoo.com

Nastavni predmet *Tembrovska određenost auditivnog opažanja: iskustva i perspektive*

U nastavi solfeđa šablonski rad na diktatima je decenijama najčešća i ustaljena praksa na svim nivoima muzičkog školovanja u Srbiji i pojedinim zemljama regiona. Dužina jednoglasnih melodijskih primera je često, bez obzira na metar, tempo ili karakter, fiksirana na šesnaest taktova; nastavno sredstvo je klavir; zadata dužina melodijske linije za pamćenje i prevođenje u notnu sliku dvotakt (retko trotakt) sa repetitivnim modelom diktiranja, a prisutno je i višedecenijsko korišćenje identične muzičke građe, najčešće francuskih, ruskih i bugarskih autora. Uvid u ograničenost ovakve prakse, kao i potreba za muzičkom građom koja će pomiriti efikasnost instruktivne muzičke literature i dobrobit koju pruža umetnička muzika – još 2006. godine motivisala je Gordanu Karan i Sandru Sedlar-Dabić da doprinesu pomaku u radu na muzičkim diktatima i „učine pokret ka sveobuhvatnijem i svrsishodnijem načinu rada na muzičkim diktatima, ali i da daju doprinos domaćoj solfedističkoj literaturi, koja može najbolje da oslika potrebe i zahteve naše savremene nastave solfeđa“ (G.Karan, S.Dabić, 2009). Predmet nastave TOAO je percepcija tembra muzičkih instrumenata i sveobuhvatniji metodički pristup koji deluje na izgradnju ili dogradnju multifunkcionalnog znanja i veština studenata putanjom koja se kreće od prepoznavanja i razumevanja parametara saslušane muzike (muzičke sadržine), preko memorisanja do kompletne notnog zapisa shvaćene i zapamćene muzike. Na osnovu opisa postojeće prakse, sa studentima specijalističkih i doktorskih akademskih studija na FMU u periodu od više od jedne decenije, ovaj rad će definisati aktuelni metodički pristup i sistem rada u nastavi te i sagledati moguću perspektivu nastavnog predmeta.

Ključne reči: tembrovska određenost auditivnog opažanja, diktati, iskustva, perspective.

Teaching subject *Timbre in Aural Perception: experiences and perspectives*

Aschematic work on dictations has been the most frequently used instruction tool in solfeggio teaching for decades, employed at all levels of music education in Serbia and some other countries in the region. The length of one-part melodic examples is often fixed to sixteen bars, irrespective of the meter, the tempo or the character; the instrument used in teaching is piano; the length of the melodic line to be memorized and transcribed is cut into two, rarely three-bar sections, and repetition is the standard model of dictation. Moreover, the same musical material, most frequently by French, Russian and Bulgarian authors, has been used for decades. Back in 2006, the realization of limitations of such traditional practice, as well as a need for music material that would reconcile the efficiency of instructive music literature and benefits provided by art music, inspired Gordana Karan and Sandra Sedlar Dabic to contribute to the progress in the work on music dictations and “make shifts towards more comprehensive and purposeful way of work on music dictations, but also to contribute to domestic solfeggio literature which can, in the best possible way, express the needs and requirements of our contemporary solfeggio teaching” (G. Karan, S. Dabic, 2009). The subject *Timbre in Aural Perception* is about perception of music instruments timbre and a more comprehensive methodical approach that affects building or upgrading of students’ multifunctional knowledge and skills starting from recognition and understanding of parameters of the heard music (music contents) to memorizing and a complete transcription of interpreted and memorized music. Based on the description of more-than-a-decade-long practice with students of specialist and doctoral academic studies at the Faculty of Music Art, this work will define the current methodical approach and a system of work in teaching in addition to examining a possible perspective of this teaching subject.

Key words: the timbre in aural perception, dictations, experiences, perspectives.

Prof. dr Gordana Karan

Univerzitet umetnosti u Beogradu
Fakultet muzičke umetnosti
Srbija
karan.gordana@gmail.com

Doc. dr Ivana Hrpka-Veškovac

Univerzitet umetnosti u Beogradu
Fakultet muzičke umetnosti
Srbija
i.hrpka@hotmail.com

Harmonske veze u svetlu razvoja harmonskog sluha i njihova zastupljenost u srpskoj literaturi za nastavu solfeđa

Razumevanje i zapisivanje harmonskih veza kao jednog od značajnih vidova rada u procesu razvoja harmonskog sluha, u nastavu solfeđa u našoj sredini, uvela je Ana Olujić, profesor u muzičkoj školi Josip Slavenski u Beogradu, kasnije redovni profesor na Fakultetu muzičke umetnosti. Dugogodišnje iskustvo, kao i izuzetno poznavanje materije, pre svega, zasnovano na izvorima iz ruske literature, Ana Olujić je prenela na stranice, do današnjih dana, jedine objavljene studije namenjene razvoju harmonskog sluha u kontekstu nastave solfeđa. Postavljeni su temelji za ovu oblast rada, kako u programskim zahtevima koji su i dan danas aktuelni, tako i u uspostavljanju metodičkih osnova rada na višeglasju. Njena studija Razvoj harmonskog sluha, objavljenja 1988. godine je uticala i na dopunu programskog sadržaja predmeta Solfeđo i to kao jezgro za razvoj harmonskog sluha te je i interpolirana u aktuelne učenike za nastavu u srednjoj muzičkoj školi. Imajući u vidu navedene činjenice, ovaj rad je usmeren ka uspostavljanju veze između osnovnih metodičkih zamisli rodonačelnika rada na harmonskim vezama i novih, savremenijih pristupa u realizaciji sadržaja. Cilj je uspostavljanje delotvornije korelacije sistema zasnovanog na principima nauke o harmoniji i novih tendencija vezanih za razvoj muzičke memorije u oblasti višeglasja i poboljšanje slušne aktivnost.

Ključne reči: harmonske veze, razvoj harmonskog sluha, nastava solfeđa, višeglasje, muzička memorija.

Harmonic connections in the light of harmonic ear development and their representation in Serbian literature for solfeggio teaching

Understanding and notating harmonic connections as one of important means of work in the process of harmonic ear development in solfeggio teaching in our environment, was introduced by Ana Olujić, a professor at the music school "Josip Slavenski" in Belgrade, and a full professor at the Faculty of Music Art afterwards. Her longstanding experience, as well as the exceptional knowledge of the matter, primarily based on sources from Russian literature, Ana Olujić transferred to written pages of so far the only published study intended for the development of harmonic ear in the context of solfeggio teaching. The foundations for this field of work were set in terms of both the program requirements still used today and the establishment of the methodical basics of work on polyphony. Her study *Harmonic ear development* published in 1988, influenced the supplementation of the program content of the subject Solfeggio, being a core for the harmonic ear development, and thus interpolated in current teaching textbooks in secondary music school. Bearing in mind the stated facts, this paper is focused on establishing the link between basic methodical ideas of pioneers in work on harmonic connections and new, more contemporary approaches in content implementation. The objective is to establish a more effective correlation between the system based on the principles of the science of harmony and new trends related to the development of musical memory in the field of polyphony as well as to improve the auditory activities.

Key words: harmonic connections, harmonic ear development, teaching of solfeggio, polyphony, musical memory.

Doc. dr Vedrana Marković

Univerzitet Crne Gore Muzička akademija, Cetinje
Crna Gora
vedrana.mark@t-com.me

mr Andrea Ćoso-Pamer

Škola za osnovno i srednje muzičko obrazovanje „Vida Matjan“, Kotor
Crna Gora
coso.andrea@gmail.com

Tradicija kao inspiracija – predstavljanje udžbenika *Muzički koraci 2* za drugi razred devetogodišnje osnovne muzičke škole

U radu se predstavlja udžbenik za drugi razred devetogodišnje osnovne muzičke škole za predmet Solfeđo pod nazivom *Muzički koraci 2*, autorki dr Vedrane Marković i mr Andree Ćoso Pamer, koji predstavlja logičan nastavak udžbenika za početnu nastavu solfeđa *Muzički koraci 1* istih autorki. Za razliku od prvog razreda, u kojem se nastava odvija isključivo po sluhu, u drugom razredu počinje muzičko opismenjavanje učenika, što čini okosnicu sadržaja udžbenika. Bazu sadržaja čini maternji muzički jezik, što podrazumijeva primjere iz crnogorske narodne muzičke baštine, ali i muzičke tradicije naroda koji žive na prostoru Crne Gore i okruženja. Muzičko opismenjavanje se odvija koristeći znanja i slušna iskustva učenika stečena u prvom razredu, a prate ga različite muzičke aktivnosti i likovni sadržaji prilagođeni uzrastu učenika. Glavni cilj udžbenika je da, savladavajući predviđene sadržaje, učenici određenu tonsku visinu povežu sa solmizacionim i abecednim imenom tona, kao i njegovom pozicijom u linijskom sistemu, u odgovarajućem ključu. Koristeći poznati muzički materijal, postepenim prelaskom sa grafičkog prikaza ritmičkog i melodijskog toka na pravi notni tekst, učenici će postupno i spontano, uočavajući logične veze, usvojiti znanja vezana za početno muzičko opismenjavanje. Učenjem novih pjesama, kako onih tradicionalnih, tako i umjetničkih, učenici će proširiti svoja muzička iskustva, razvijati muzikalnost i sve kategorije muzičkog sluha. Udžbenik omogućava učenicima da ispolje i razviju svoju kreativnost, rješavajući ritmičke i melodijske dopunjaljke, bojeći određene simbole i riješavajući različite zanimljive zadatke. Udžbenik je rezultat višegodišnjeg metodičkog promišljanja, a pokazuje kako savremena nastava solfeđa može imati uporište u muzičkoj tradiciji.

Ključne riječi: solfeđo, udžbenik, muzičko opismenjavanje, kreativnost.

Tradition as inspiration – presenting the textbook *Music Steps 2* for the second grade of the nine-year elementary music school

The paper presents a Solfeggio course textbook for the second grade of the nine-year elementary music school titled *Music Steps 2* by authors Dr. Vedrana Markovic and M.A. Andrea Coso Pamer, which is a logical continuation of the *Music Steps 1* textbook by the same authors, created for the initial solfeggio classes. Unlike the first grade when learning is done exclusively by ear, in the second grade students start acquiring music literacy skills, which makes the skeleton of the textbook. Contents basis is made up of music mother tongue, which implies the examples from the Montenegrin folklore music heritage, but also from music tradition of other nations residing in the territory of Montenegro and the neighboring countries. Music literacy is developed by using the knowledge and hearing experiences of students acquired in the first grade, and is accompanied by various music activities and visual contents adapted to the age of students. The main objective of the textbook is to teach students to connect a certain tone pitch to solmization and alphabetical name of the tone, as well as to its position in the linear system in the appropriate key, by mastering the envisaged contents of the textbook. By using the familiar music material and gradually transitioning from the graphic illustration of the rhythmic and melodic flow to the actual notation, students will gradually and spontaneously perceive logical links and acquire knowledge related to initial music literacy. By learning new songs, both traditional and artistic ones, students will expand their music experience; develop musicality and all categories of the music ear. The textbook enables students to express and develop their creativity by solving rhythmic and melodic gap filling exercises, by coloring certain symbols, and solving different interesting tasks. The textbook is the outcome of years-long methodological consideration, and it shows that contemporary solfeggio teaching can rely on music tradition.

Key words: solfeggio, textbook, acquiring music literacy skills, creativity.

Prof. mr Saša Pavlović

Univerzitet u Banjoj Luci
 Akademija umjetnosti
 Republika Srpska, BiH
 sasa.pavlovic@au.unibl.org

Primenljivost obraznog softvera *Auralia 5* u procesu muzičkog opismenjavanja

Razvoj informaciono komunikacionih tehnologija i edukativnih softvera nezaustavljivo utiče i na promene formalnog i neformalnog vaspitanja i obrazovanja. Kao referentni uzorak za ovo istraživanje izabran je obrazovni softver *Auralia 5* koji predstavlja jedan od interaktivnih *online* softverskih paketa koji stvara nove izazove za nastavnike koji se bave muzičkim opismenjavanjem. U okviru ovog rada vršeno je testiranje i analiza softvera sa stanovišta elemenata rada koje obuhvata savremena nastava solfeđa: melodika, ritam, diktati, intoniranje i opažanje, teorija i dečje muzičko stvaralaštvo. Uzimajući u obzir da se na prostoru Republike Srpske primenjuje i originalna, kombinovana funkcionalna metoda nastave solfeđa koju je ustanovila prof. Zorislava M. Vasiljević, cilj ovog istraživanja je bio usmeren ka određivanju stepena i načina primenljivosti pojedinih disciplina *Auralia 5* u nastavne sadržaje koji se baziraju na metodskim postupcima navedenog autora. U radu su korištene metoda analize sadržaja i deskriptivna metoda. Dobijeni rezultati ukazuju na to da po kvantitetu, kvalitetu i sadržaju, vežbaonice analiziranog softvera najviše odgovaraju oblasti rada na diktatima i radu na utvrđivanju muzičke vertikale.

Ključne reči: *Auralia 5*, edukativni softver, muzičko opismenjavanje, Zorislava M. Vasiljević, solfeđo.

Applicability of the educational software *Auralia 5* in the process of developing music literacy

The development of information and communication technologies and educational software inevitably influences changes in the formal and informal education, too. The educational software *Auralia 5*, representing one of the interactive online software packages which create new challenges for teachers who deal with music literacy development, is selected as a reference sample for this research. This paper encompasses testing and analysis of the software from the aspect of the elements of work comprised by contemporary solfeggio teaching, i.e. melody, rhythm, dictations, intonation and perception, theory and children musical creation. Taking into consideration that on the territory of the Republic of Srpska the original, combined functional method of solfeggio teaching established by prof. Zorislava M. Vasiljevic is applied as well, the objective of this research was to determine the degree and manner of application of certain disciplines of *Auralia 5* in the teaching contents which are based on the methodical procedures of the stated author. The method of content analysis and the descriptive method were used in this paper. The results obtained indicate that, in terms of quantity, quality and content, practical activities of the examined software mostly correspond to the work on dictations and determination of the musical vertical.

Key words: *Auralia 5*, educational software, developing music literacy, Zorislava M. Vasiljevic, solfeggio.

mr Kaća Ščekić

Umjetnička škola za muziku i balet „Vasa Pavić” Podgorica
Crna Gora
k.zenovic@yahoo.com

Narodne i popularne pjesme kao didaktički primjeri u nastavi solfeđa

Pjesma ima vrlo bitnu ulogu u muzičkom opismenjavanju. Njena upotreba se vezuje uglavnom za početno muzičko opismenjavanje djece predškolskog uzrasta i uopšte za onu djecu koja se prvi put susreću sa muzikom. Međutim, pjesma može da služi kao motivacioni element za učenje i kod starijih učenika, srednjoškolaca. Kod ovog uzrasta, pjesma osim što ima motivacioni element, može da pomogne u razvoju muzikalnosti i na nastavi solfeđa, a ne samo na nastavi instrumenta. Pjesme koje se nalaze u udžbenicima za solfeđo su uglavnom narodne pjesme. Dosadašnja istraživanja mnogih pedagoga pokazuju da pjesma, naročito narodna, koja je *maternji muzički jezik* svakog naroda, mora što više da bude zastupljena u muzičkom opismenjavanju. S obzirom na to da udžbenici ne sadrže dovoljno narodnih pjesama za sve muzičke probleme koje je potrebno obraditi u nastavi solfeđa, profesor ima zadatak i slobodu da istraži dostupnu literaturu i svoje učenike upozna sa kulturom njihovog i drugih naroda. Osim narodne pjesme, u nastavi je moguća upotreba i popularne pjesme. Naime, u vremenu u kojem živimo popularna muzika je vrlo zastupljena, a samim tim i bliska učenicima. Upravo zbog svoje zastupljenosti među učenicima smatra se značajnom motivacijom za učenje. Postojanjem interneta, upotreba popularne pjesme u nastavi solfeđa znatno je olakšana. Upotrebom popularne pjesme u nastavi, učenici se navikavaju da i ovu vrstu muzike analiziraju, podjednako kao što to rade sa klasičnom muzikom.

Ključne riječi: solfeđo, narodna pjesma, popularna pjesma, muzičko opismenjavanje

Traditional and popular songs as didactic examples in teaching solfeggio

The song has a very important role in music literacy development. Its use is mainly related to the initial music literacy development of preschool children and generally those children who encounter the music for the very first time. However, the song can serve as a learning motivation for older students, too, such as high school students. In this age, apart from its motivation function, the song can help musicality development not only in instrument classes but in solfeggio classes as well. Songs that are found in solfeggio textbooks are mostly folk songs. Former studies by a number of pedagogues have shown that a song, specially a folk song, a music mother tongue of every nation, must be more present in music literacy development. Given the fact that textbooks contain insufficient number of folk songs for all musical issues that need to be covered in solfeggio classes, a professor has a freedom to and is responsible for exploring the available literature and familiarize his/her students with their own culture as well as with the culture of other nations. In addition to folk songs, it is also possible to use popular songs in teaching. Namely, popular music is very present in the times we live in and therefore close to students. Precisely because of its presence among students, a song is considered an important learning motivation. With the existence of the Internet, using popular songs in solfeggio is made much easier. By using popular songs in classes, students are getting used to analyzing this kind of music to the same extent they analyze classical music.

Key words: solfeggio, folk song, popular song, music literacy development.

mr Dragana Todorović

Univerzitet umetnosti u Beogradu

Fakultet muzičke umetnosti

Srbija

dada2609@yahoo.com

Pevanje s lista: *a prima vista* i/ili *déjà-vu*

Dostizanje veštine pevanja sa lista je jedan od najvažnijih muzičko-pedagoških ciljeva nastave solfeđa na svim nivoima muzičkog obrazovanja. U stručnoj literaturi pevanje sa lista je najčešće profilisano kao sposobnost kojom se podrazumeva tačno pevanje prvi put viđenog notnog teksta bez prekida, u tačno određenom, odnosno naznačenom tempu. Ekspresivni aspekt interpretacije uključuje i realizaciju anatomskih podformula muzičkog sadržaja (artikulacije, fraziranja, dinamičkog senčenja, agogike...), koje su nagoveštene čitavim nizom pisanih oznaka u notnom tkivu. Pevanje sa lista, *a prima vista* ili „na prvi pogled“ u korpusu izvođača izaziva oživljavanje intelektualno-fizioloških svojstava koja su podjednako rezultat stečene tehnike pevanja sa lista i interpretatorskog iskustva. Tehnički aspekt pevanja sa lista podrazumeva sublimaciju i sinhronizaciju paralelnih i sukcesivnih radnji koje se u procesu nastave solfeđa transformišu u konkretne nastavne postupke usmerene ka sticanju veštine muzičkog izvođenja *a prima vista*. No, signifikantan deo tehničke pripreme zapravo ostaje nevidljiv, ali trajno pohranjen u muzičkom mišljenju izvođača. Reč je o muzičkoj memoriji, odnosno memorisanju zvučnih i vizuelnih predstava. Za razvoj pevanja sa lista od posebnog značaja je sposobnost „opoziva“ sećanja koju ćemo u ovom radu posmatrati i kao svojevrsni muzički *déjà-vu* — uverenje da su segmenti muzičkog sadržaja koji se izvodi sa lista prepoznati kao „već viđeno“, a samim tim i doživljeno iskustvo. Nov pogled na „prvi pogled“ doprinosi jasnijem sagledavanju veštine pevanja sa lista i dubljem razumevanju muzičke sadržine u celini.

Ključne reči: pevanje s lista, rekognicija, iskustvo, *déjà-vu*.

Sight singing: *a prima vista* and/or *déjà-vu*

Acquiring sight-singing skills is one of the most important musical and pedagogical aims of solfeggio teaching at all levels of music education. In professional literature, sight-singing is usually described as an ability of fluent singing music notation at first sight, without interruption, at a precisely defined tempo. Expressive aspect of interpretation also includes implementation of music content's anatomical sub formulae (articulation, phrasing, dynamics, agogics...), which are implied by a series of written indications in notational tissue. Sight-singing, *a prima vista* or “singing at first sight” causes the revival of intellectual and physiological characteristics in the performer's corpus that are equally the result of acquired sight-singing technique and performer's experience. The technical aspect of sight-singing includes sublimation and synchronization of more parallel and successive actions. In the process of teaching solfeggio these actions are transformed into concrete teaching methods aimed at acquiring skills during a performance of *a prima vista*. However, a significant part of the technical preparations actually remains invisible, or permanently stored in the performer's music conscience. It is a musical memory i. e. memorization of sound and visual representations. Of special importance for the development of sight-singing is the “memory recall” ability that in this paper we will examine as a sort of musical *déjà-vu* – a belief that the segments of the music content performed *a prima vista* are recognized as “already seen” and therefore already experienced. A new look at “first sight” music performance contributes to a clearer perception of *a prima vista* skills and also gives a deeper understanding of the music content's essence.

Key words: sight singing, recognition, experience, *déjà vu*.

mr Elizabeta Vidicki

Univerzitet u Novom Sadu

Akademija umetnosti

Srbija

elizabeta.vidicki@gmail.com

Izazovi rada na troglasnom diktatu

Rad na opažanju i zapisivanju troglasa u nastavi solfeđa za muzičke pedagoge je višeznačno metodički intrigantan. Naime, za realizaciju troglasnog diktata neophodna je veština opažanja, razumevanja, pamćenja i zapisivanja različitih melodijskih, ritmičkih i tonalno-harmonskih pojava koje se javljaju simultano, što implicira neophodnost umreženih muzičko-slušnih predstava. U tom kontekstu, uvek je aktuelno pitanje odakle krenuti u radu na troglasu, kakav početni tonski materijal odabrati, odnosno, po kojim kriterijumima ga koncipirati u odnosu na potrebna znanja i perceptivne osposobljenosti studenata, i kakvu sistematizaciju spovoditi u nastavi sa ciljem ostvarivanja optimalnijih rezultata. Iako je opažanje i zapisivanje troglasa u vidu harmonskih veza nastavnim programom predviđeno već u srednjoj muzičkoj školi, činjenica je da značajan broj studenata na prvoj godini akademskih studija nema gotovo nikakva iskustva sa ovim programskim zahtevom. U praksi se pokazalo da je početna nastava solfeđa neretko harmonski „siromašna“, da se klavirska pratnja u toku vokalnog reprodukovanja zanemaruje, odnosno, da se pripremni oblici rada na razvijanju harmonskog sluha ne sprovode postupno i sistematično. S druge strane, izrada instruktivnih zadataka na predmetu Harmonija se u srednjoj muzičkoj školi često svodi na teorijsko primenjivanje harmonskih pravila, bez ozvučavanja u vidu višeglasnog intoniranja, ili rada na auditivnom prepoznavanju harmonskih obrta. Cilj rada je ukazati na neophodnost pažljivo sistematizovanog pristupa metodičkim postupcima obrade muzičkih fenomena u troglasnom stavu i prikaz mogućih oblika rada, većinom procesuiranih kroz praksu.

Ključne reči: solfeđo, troglasni diktat, harmonski sluh, muzičko-slušne predstave.

The challenges of working on three-part dictation

For music pedagogues, training three-part perception and writing in solfeggio teaching is a methodically intriguing issue. A realization of three-part dictation requires the skills of perception, comprehension, memorizing and writing various melodic, rhythmic and tonal-harmonic occurrences that happen simultaneously, which implicates the necessity of interconnecting musical and auditory impressions. In this context, the questions always present are where to start working on three-voice from, what kind of an initial tonal material to choose, what criteria to use in conceiving such material in relation to knowledge and perceptive abilities of students, as well as what kind of systematization to implement in teaching in order to achieve the optimal outcomes. Although the curriculum envisages three-part perception and writing in the form of harmonic connections as early as in secondary music school, the fact is that a large number of first year university students have almost no listening experience of this curriculum requirement. Indeed, practice has revealed that the initial solfeggio teaching is often harmonically 'poor', and that piano accompaniment during vocal reproduction is neglected, that is, that preparatory forms of harmonic ear training are not carried out gradually and systematically. On the other hand, doing instructive tasks within the subject of *Harmony* in the secondary music school is often reduced to theoretical application of harmonic rules, without producing sound in the form of multi-voice intonation or by working on an auditory analysis of harmonic overturn. The objective of this study is to indicate the necessity of a carefully systemized methodical approach in dealing with musical phenomena in a three-part movement, as well as to present possible forms of work, which are mostly utilized in practice.

Key words: solfeggio, three-part dictation, harmonic ear, musical-auditory impressions.

Asst. prof. Katarina Zadnik, PhD

University of Ljubljana

Academy of Music

Slovenia

katarina.zadnik@ag.uni-lj.si

Comparative view of Music theory in Slovene and Montenegrin elementary music school

In the European territory, there are various systemic, organizational and content-related regulations in the elementary music-school education. In this paper, we will compare Slovenian and Montenegrin concepts of elementary music education, with special focus on the group subjects of Music theory, which are independent and compulsory in addition to individual instrument classes in both education systems. Music education in the elementary music school lasts for 9 years in Montenegro and 10 years in Slovenia. The comparison of the curricula of the group subject *Music Theory* in Slovenia and the Montenegrin group subject *Solfeggio with Music Theory* shows, that both subjects are oriented towards systematic development of musical abilities, skills and knowledge in close connection with musical literacy and the development of aesthetic sensitivity and musical taste. The Montenegrin *Solfeggio with Music Theory* includes five areas – reading notes and clefs, rhythm, music theory, dictation and singing – showing that the main emphasis is put on solfeggio. The Slovenian *Music Theory* covers five areas as well – solfeggio, performing and interpretation of music literature examples, creating, listening, musical-theoretical and formal knowledge – of which solfeggio is the main and also one of the activities. The analysis revealed that the Slovenian concept of group subject targets musical art and culture and is more broadly-based compared to the Montenegrin group subject. The comparison of knowledge standards between individual grades showed that there were more planned learning contents and that their level of difficulty in the Montenegrin curriculum is higher than in the Slovenian.

Key words: elementary music school, Slovenia, Montenegro, music theory, solfeggio, analysis of curriculum.

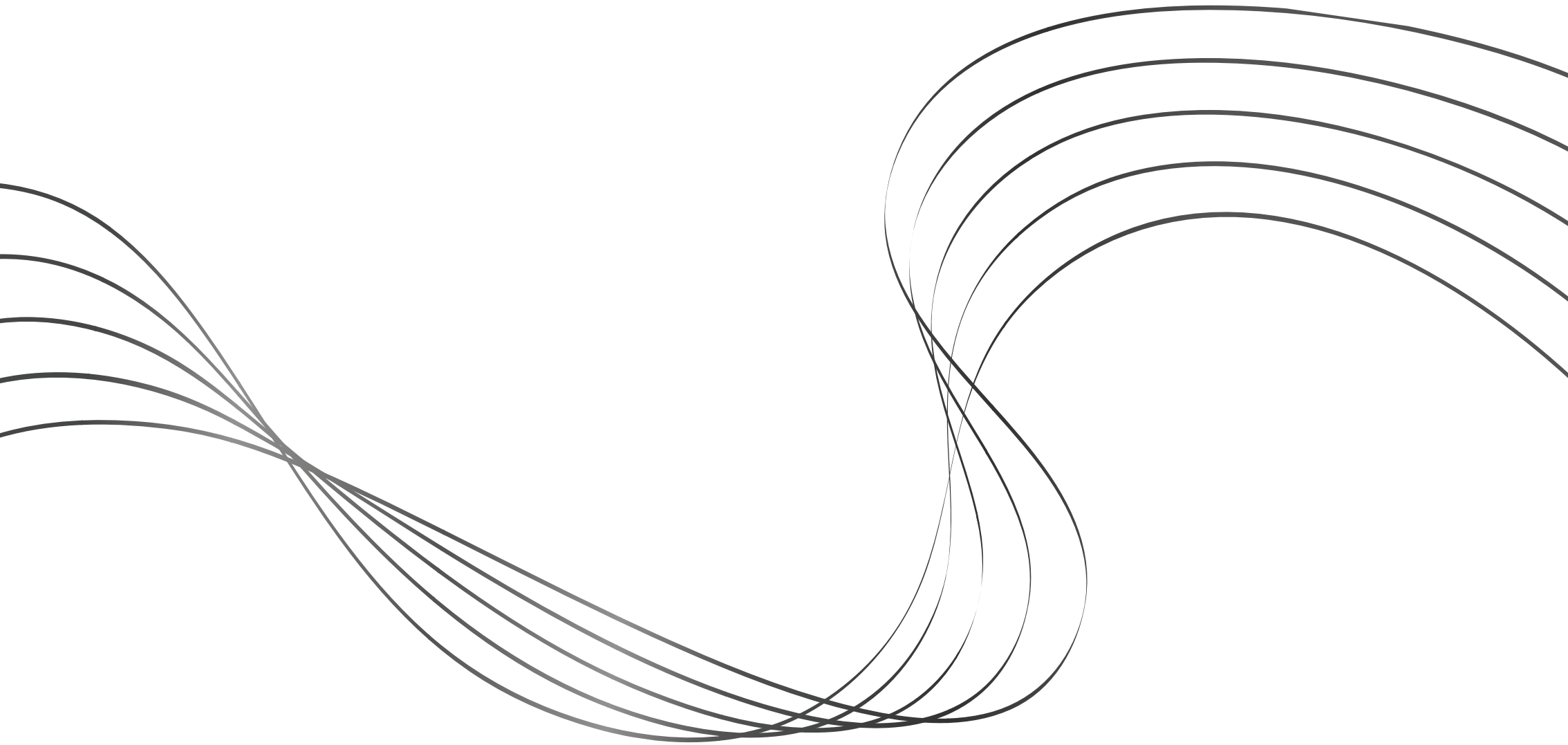
Komparativni pogled na predmet Muzička teorija u osnovnim školama u Sloveniji i Crnoj Gori

Na evropskom prostoru, muzičko obrazovanje na nivou osnovne škole je sistemski, organizaciono i sadržinski različito uređeno. U ovom radu, napravićemo poređenje slovenačkog i crnogorskog koncepta osnovnoškolskog muzičkog obrazovanja, sa posebnim osvrtom na grupu predmeta teorije muzike, koji su nezavisni i obavezni, i dodatak individualnim časovima muzičkih instrumenata u oba obrazovna sistema. Muzičko obrazovanje na nivou osnovne škole traje 10 godina u Sloveniji i 9 godina u Crnoj Gori. Poređenje programa predmeta *Teorija muzike* u Sloveniji i crnogorskog predmeta *Solfeđo sa teorijom muzike*, pokazuje da su oba predmeta usmjerena ka sistemskom razvoju muzičkih kompetencija, vještina i znanja, u tijesnoj vezi sa muzičkom pismenošću i razvojem estetske senzitivnosti i muzičkog ukusa. Crnogorski predmet *Solfeđo sa teorijom muzike* obuhvata pet oblasti – čitanje nota i muzičkih ključeva, ritam, teoriju muzike, diktat i pjevanje – što ukazuje na to da je glavni akcenat stavljen na solfeđo. Slovenački predmet *Teorija muzike* pokriva takođe pet oblasti – solfeđo, izvođenje i interpretaciju primjera muzičkih djela, stvaranje, slušanje, muzičko-teoretsko i formalno znanje – od kojih je solfeđo jedna od, a ujedno i glavna aktivnost. Analiza otkriva da je slovenački koncept predmeta usmjeren na muzičku umjetnost i kulturu kao i da je šire postavljen u odnosu na crnogorski predmet. Poređenje standarda znanja za pojedinačne razrede pokazuje da u crnogorskom nastavnom planu i programu postoji više planiranih sadržaja učenja i da su isti na višem nivou zahtjevnosti u odnosu na slovenačke.

Ključne riječi: osnovna muzička škola, Slovenija, Crna Gora, muzička teorija, solfeđo, analiza nastavnog plana i programa.

INSTRUMENTALNA PEDAGOGIJA

INSTRUMENTAL TEACHING METHODS

Prof. Sanja Pantović

Filološko-umjetnički fakultet, Kragujevac
Srbija
sat.pantovic@gmail.com

Principi ruske škole pijanizma kao put ka kreativnoj interpretaciji u pedagoškoj delatnosti Natalije Tomić

Ruska škola pijanizma, nastala u devetnaestom veku, bazirana je na tradiciji ruske duhovnosti i dotadašnjem iskustvu evropskih pijanističkih škola. Holistički pristup primeni njenih osnovnih principa - težnji ka kantabilitetu tona i egzaktnom tumačenju kompozitorovog teksta, znatno je doprineo rešavanju tehničkih problema i kreativnom izvođenju umetnika sa ovog tla; visoki nivo u realizaciji principa ruske škole pijanizma uslovio je njen izlazak i opstanak na savremenoj međunarodnoj sceni klavirske pedagogije. Upoznavanjem sa konkretnim metodama rada Natalije Tomić, spoznaćemo način na koji se ovi principi primenjuju u skladu sa aktuelnim pijanističkim zahtevima. Natalija Tomić (1954) je jedna od eminentnih ličnosti srpske klavirske pedagogije, koja je svojim umetničkim i pedagoškim delovanjem obeležila nekoliko decenija na prelazu iz 20. u 21. vek. Rodjena u Vladikavkazu, Republika Severna Osetija, gde je stekla osnovno i srednje muzičko obrazovanje, na preporuku Državne komisije upisuje Rusku Akademiju za muziku *Gnjesini* u Moskvi, na kojoj je diplomirala u klasi prof. I. Malinjin; od 1980. godine živi i radi u Kragujevcu, Srbija. Veliki doprinos klavirskoj pedagogiji ostvarila je razvijanjem originalnog metoda rada u školovanju pijanista osnovne i srednje muzičke škole čije je prezentovanje na međunarodnom nivou izazvalo veliko interesovanje, i iniciranjem otvaranja studijskog programa Klavir na Filološko-umetničkom fakultetu u Kragujevcu gde je postala i prvi nastavnik glavnog predmeta. O inspirativnom i kreativnom uticaju principa ruske škole pijanizma na savremenu pedagošku misao svedoči na jedan od najboljih načina originalna i uspešna pedagoška delatnost Natalije Tomić.

Ključne riječi: Natalija Tomić, pedagoška delatnost, principi ruske škole pijanizma, inspiracija, kreacija.

Principles of Russian piano school as a road to creative interpretation in pedagogical activity of Natalija Tomic

Russian piano school, developed in the nineteenth century, was based on the tradition of Russian spirituality and a former experience of European piano schools. Holistic approach to the application of its own basic principles – a tendency towards cantabile tone and exact interpretation of the score, considerably contributed to solving technical problems and creative performance of the artists in this region; high achievements in the realization of the principles of Russian piano school conditioned its emergence and survival on contemporary international scene of pianistic pedagogy. By familiarizing with specific teaching methods of Natalija Tomic, we will get insight into the mode of application of those principles in accordance with real pianistic demands. Natalija Tomic (1954) is one of the most eminent personalities of Serbian piano pedagogy, her artistic and teaching work having marked several decades between twentieth and twenty-first centuries. She was born in Vladikavkaz, the Republic of Northern Ossetia, where she completed her primary and secondary music education. On recommendation by the State Commission she enrolled to *Gnessin* Russian Academy of Music in Moscow, where she graduated in the class of Professor I. Malinjin. Since 1980 she has been living and working in Kragujevac, Serbia. She made great contribution to the piano pedagogy by developing the original style and method of work in education of pianists at primary and secondary school which once presented at the international level aroused great interest and eventually initiated the opening of Piano Department at the Faculty of Philology and Arts in Kragujevac, where Natalija Tomic was promoted to the first professor of the main subject. The authentic and successful pedagogical activity of Natalija Tomic is one of the best witnesses to the inspirational and creative influence of the principles of Russian piano school on contemporary pedagogical thinking.

Key words: Natalija Tomic, pedagogical activity, principles of Russian piano school, inspiration, creation.

dr Ilonka Pucihar

Muzička škola Vrhinka
Vrhinka, Slovenija
ilonka.pucihar@gmail.com

A multifaceted approach to beginner piano instruction in music

Successful piano teaching can be achieved by encouraging and by developing many concepts and skills, including listening, reading, rhythm, technique, musicality and creativity. The article presents the piano method book *My Friend the Piano 1* by Ilonka and Jaka Pucihar, which covers numerous areas of musical creativity and performance: playing from musical notation with authentic, arranged or original compositions of various styles and periods; playing by ear with selected songs from the European music tradition; as well as transposition, harmonization, theory, technique, sight reading and improvisation. It includes accompaniments for the teacher, a sight-reading manual and recorded play-a-longs. Starting from a conviction that it is necessary to first experience music and only then understands it, in *My Friend the Piano* improvisation is an integral part of learning the piano in a gradual, methodical way. *My Friend the Piano* is one of the most successful piano method books used in Slovenia. The quantitative part of research undertaken in 2013/14, in which 95 piano teachers were surveyed, showed that 64.4% of the piano teachers interviewed use *My Friend the Piano* in the classroom. The main reasons for the use are: systematic approach; didactic appropriateness; diverse selection of compositions, including four-hand pieces; beautiful, harmoniously rich accompaniments; improvisation; transposition; attractive appearance; practicality; clarity; explanations for parents; and the integration of theory, sight reading and the pupil's cooperation and creativity. The method book *My Friend the Piano 1* has been translated into Croatian and English.

Key words: music school, piano teaching, multifaceted approach, method book.

Višeslojni pristup u nastavi klavira za početnike

Uspjeh u nastavi klavira može se postići podsticanjem i razvojem mnogih koncepata i vještina uključujući slušanje, čitanje, ritam, tehniku, muzikalnost i stvaralaštvo. Ovaj članak predstavlja metodički priručnik za klavir *Moj prijatelj klavir 1* Ilonke i Jake Pucihar, koji obuhvata mnogobrojne oblasti muzičkog stvaralaštva i izvođenja: sviranje po muzičkim notama autentičnih, aranžiranih i originalnih kompozicija koje pripadaju različitim stilovima i periodima, sviranje po sluhu odabranih pjesama evropske muzičke tradicije; kao i transpoziciju, harmonizaciju, teoriju, tehniku, čitanje sa lista i improvizaciju. On sadrži i muzičke pratnje za nastavnika, priručnik za čitanje s lista i snimljene matrice. Počev od ubjeđenja da je prvo potrebno iskusiti muziku, a tek potom je razumjeti, u *Mom prijatelju klaviru 1* improvizacija je sastavni dio učenja klavira na postupan, metodičan način. *Moj prijatelj klavir* je jedna od najuspješnijih metodičkih priručnika za klavir u Sloveniji. Kvantitativni dio istraživanja koji je sproveden u toku 2013-2014. godine u kojem je ispitano 95 nastavnika klavira, pokazao je da 64,4% intervjuisanih nastavnika muzike koristi *Moj prijatelj klavir* u učionici. Glavni razlozi koji ih na to navode su: sistematičan pristup; didaktička prikladnost, raznovrstan odabir kompozicija, uključujući djela za klavirski duo; lijepe i harmonski bogate pratnje; improvizacija; transpozicija; privlačan izgled; praktičnost, jasnoća; objašnjenja za roditelje i spoj teorije, čitanja s lista i saradnje i kreativnosti učenika. Metodički priručnik *Moj prijatelj klavir 1* preveden je na hrvatski i engleski jezik.

Ključne riječi: muzička škola, nastava klavira, višeslojni pristup, metodički priručnik.

Doc. dr Katja Pupovac

Filološko-umetnički fakultet

Kragujevac

Srbija

katjapupovac@gmail.com

Izazovi interpretacije baroknih polifonih kompozicija na harmonici

Interpretacija barokne polifone muzike na harmonici predstavlja svojevrsan izazov u oblasti muzičke pedagogije akordeonista. Osobine harmonike, poput nemogućnosti dinamičkog izdvajanja pojedinačnih glasova različitim intenzitetom pritiska dirke, podstiču na realizaciju diferentnih interpretativnih rešenja. U narednom izlaganju biće analizirani problemi sa kojima se muzički pedagozi – akordeonisti susreću u radu na kompozicijama polifone fature, kao i sredstva iz široke palete muzičko-izražajnih sredstava ovog instrumenta kojima nastavnici i izvođači mogu pribеći u cilju premošćavanja pomenutih problema. Po pitanju razlike u boji tona i dinamičkom tonusu između desne i leve klavijature, biće razmatrana idejna rešenja eminentnog pedagoga, metodičara i izvođača – akordeoniste Fridriha Lipsa, dok će se kao osnova za utvrđivanje u kojoj meri se artikulacija na harmonici može naći u službi dinamičke diferencijacije različitih glasova koristiti metodički zapisi kompozitora i pedagoga, Vjačeslava Semjonova. Prednosti harmonike, poput mogućnosti upotrebe različitih registara, biće predočene na primerima barokne klavirske literature, a na osnovu ličnog iskustva autora i dugogodišnjeg uspešnog pedagoškog rada istaknutog pedagoga, Vojina Vasovića.

Ključne reči: harmonika, barok, polifonija.

The challenges of interpretation of baroque polyphonic compositions on accordion

The interpretation of baroque polyphonic music on accordion is a sort of a challenge in the field of music pedagogy of accordionists. The characteristics of an accordion, such as the impossibility of dynamic separation of individual voices by pressing a key with different intensity, encourage the realization of different interpretation solutions. In the following exposure, problems faced by music pedagogues - accordionists during their work on composing polyphonic music fractures will be analyzed, as well as a broad range of musical-expressive means of this instrument which may be used by both teachers and performers in order to overcome the problems mentioned. Concerning the differences in the color of tone and dynamic tonus between left and right keyboard, this paper will consider the creative solutions of an eminent pedagogue Fridrich Lips, while the methodic work of a composer and a pedagogue Viatcheslav Semionov will be used as the basis for determination to what extent articulation on accordion can be found in the service of dynamic differentiation of different voices. The advantages of an accordion, such as the possibility of using different registers, will be presented on the examples of baroque piano literature, all based on the author's personal experience and years-long successful pedagogical work of a distinguished pedagogue, Vojin Vasovic.

Key words: accordion, baroque, polyphony.

Mirna Sabljar*Umjetnička akademija u Osijeku**Hrvatska**msabljar@uaos.hr***Poučavanje u nastavi instrumenata**

Poučavanje sviranja instrumenta je poučavanje umijeća. Razvoj umijeća, iako najviše ovisi o vježbanju svakog pojedinog učenika, u značajnoj mjeri ovisi i o nastavničkim postupcima koje nastavnici upotrebljavaju u procesu poučavanja. Istraživanja su pokazala da strategije i metode koje nastavnici koriste u poučavanju utječu na postignuća učenika. U obrazovanju nastavnika instrumenata nastavnici se češće obrazuju kako što svirati, nego kako i kojim postupcima nešto poučavati. Zbog toga je u obrazovanju budućih nastavnika instrumenata izuzetno važno poučiti buduće nastavnike određenim nastavničkim postupcima, metodama, ali i odgojno-obrazovnim teorijama koje su primjenjive u nastavi sviranja instrumenata. Primjena određenih metoda i strategija treba biti u suglasju s karakteristikama svakog pojedinog učenika. Stoga će središnji dio rada obuhvatiti prikaz nekih odgojno-obrazovnih teorija čije spoznaje i koncepti mogu biti primijenjeni i u poučavanju sviranja instrumenata. O obrazovanju nastavnika na visokoškolskim ustanovama ovisi hoće li budući nastavnici steći dovoljno znanja o načinima poučavanja sviranja instrumenta, metodama i strategijama koje se koriste u nastavi instrumenta, kao i o odgojno-obrazovnim teorijama koje se primjenjuju u nastavi instrumenata.

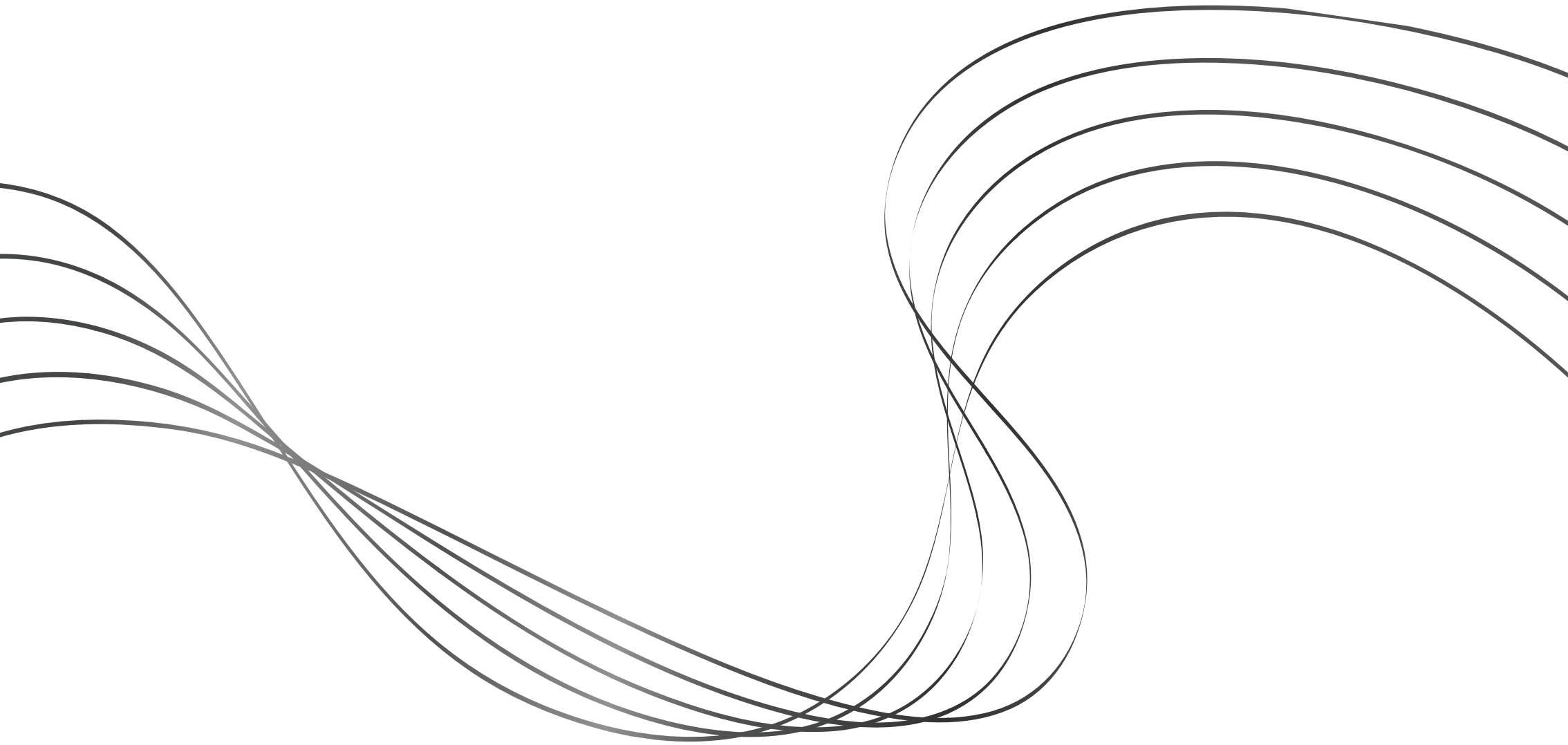
Ključne riječi: nastava instrumenata, obrazovanje nastavnika instrumenata, metode poučavanja, strategije poučavanja, odgojno-obrazovne teorije.

Instrumental Instruction

Teaching how to play an instrument is teaching a skill. The development of the skill, although mostly dependent on each student's level of practicing, significantly depends on the teaching methods used by teachers in the instruction process. Surveys have shown that strategies and methods used by teachers in the teaching process have an influence on students' achievements. Throughout their education, instrument teachers are thought how to play more often than how and what methods to use when teaching. It is the reason why it is extremely important to teach future instrument teachers about certain teaching procedures, methods, but also about educational theories which are applicable in instrumental instruction. The application of certain methods and strategies needs to be in accordance with the characteristics of each individual student. Therefore, the core of this paper will encompass the presentation of certain educational theories, the perceptions and concepts of which can be adapted in instrumental instruction. It depends on teachers' university education whether future teachers will acquire enough knowledge about the ways of teaching instruments, the methods and strategies which are used in instrument teaching, as well as about the educational theories applied in instrumental instruction.

Key words: instrumental instruction, education of instrument teachers, teaching methods, teaching strategies, educational theories.

RADIONICE
WORKSHOPS

Prof. Nesrin Kalyoncu, PhD*Abant İzzet Baysal University, Bolu**Turkey**kly00nega@gmail.com***Expressing pictures through music**

Today's understanding of education emphasizes an individual's learning based on his/her own experiences and by his/her own structuring, as well as the development of creative skills. Various music teaching approaches, emerged in the 20th century and lasting until today, include versatile stimulation and multi-sensory learning activities instead of stimulating the individual from a purely cognitive direction. In various stages of music education, transformative works are made by using the products of other artistic fields, and they are officially included in music curricula of some European countries. When these learning environments are regulated effectively, they enable individuals to express themselves and to activate their creative forces both in the process and the product. Multi-sensory learning activities have the potential to contribute not only to the acquisition of technical knowledge but also to the overall shaping of children. The objective of this workshop is to provide opportunities for transformative joint work in creative way. The workshop is intended for music educators from all branches, music teachers, music teacher candidates and all other interested participants.

Keywords: transformation, multi-sensory activity, pictures, musical experience, musical transformation.

Izražavanje slika kroz muziku

Današnje razumijevanje obrazovanja akcenat stavlja na učenje pojedinca zasnovano na njegovim/njenim iskustvima i njegovoj/njenoj organizaciji, kao i razvoj kreativnih vještina. Različiti pristupi u nastavi muzike, koji su se pojavili u 20. vijeku i primjenjuju se i danas, obuhvataju svestranu stimulaciju i aktivnosti učenja usmjerene na razvoj više čula umjesto podsticanja pojedinca iz čisto kognitivnog pravca. U različitim fazama muzičkog obrazovanja, transformacija se dešava korišćenjem djela iz drugih polja umjetnosti, koji i zvanično postaju sastavni dio nastavnog plana i programa muzičkog obrazovanja u nekim evropskim zemljama. Kada se ovakav ambijent za učenje reguliše na pravi način, isti omogućava pojedincima da se izraze i da aktiviraju svoje kreativne snage kako u samom procesu tako i kroz djelo. Učenje usmjereno na stimulaciju više čula ima potencijal da doprinese ne samo usvajanju stručnih znanja već i sveukupnom oblikovanju djece. Cilj ove radionice je da stvori prilike za zajednički rad na transformaciji na kreativan način. Radionica je namijenjena muzičkim pedagozima iz svih oblasti, nastavnicima muzike, budućim nastavnicima muzike i svim drugim zainteresovanim učesnicima.

Ključne riječi: transformacija, aktivnosti usmjerene na stimulaciju više čula, slike, muzičko iskustvo, muzička transformacija.

Prof. mr Emilija Stanković

Univerzitet u Novom Sadu
Akademija umetnosti
Srbija
emast59@gmail.com

Razvoj harmonskog sluha učenika osnovnih muzičkih škola: pripremni oblici rada

Nastava predmeta Solfeđo u muzičkim školama zasnovana je, u najvećem procentu na procesima opažanja (percipiranja) muzičkih pojava i fenomena, iz vrlo jednostavnog razloga koji proizilazi iz same definicije procesa, a ujedno suštinski izražava smisao i cilj nastave solfeđa: „Percepcija je složen psihički proces, u čiji sastav ulazi mnoštvo različitih opažaja i drugih psihičkih procesa, a u sebe uključuje: izdvajanje neke grupe opažaja, njihovo sjedinjavanje u celinu, određeno shvatanje ili davanje smisla“, na osnovu čega učenici upoznaju ili prepoznaju odgovarajuće pojave, jer „bez prepoznavanja nije moguće osmišljeno opažanje“ (Tjeplov, B. M. *Psihologija*, Znanje, Beograd, 1948. : 82–85). Koliko je razvijanje „osmišljenog opažanja“ od izuzetne važnosti, lično iskustvo u radu sa učenicima svih uzrasta, pokazuje nedostatak rada na apercepciji muzičkih fenomena, pogotovo onih koji se tiču razvoja harmonskog sluha. Definicija da je „*apercepcija* zavisnost percepcije od opšteg sadržaja čovekovog psihičkog života“ (Tjeplov, B. M.: 90), dovodi nas do zaključka da su pripremni oblici rada i poseban metodološki pristup neophodni i posebno značajni, pogotovo u periodu pre i u prvim godinama muzičkog opismenjavanja. Apercepcija muzičkog sadržaja u okviru predmeta Solfeđo individualizuje nastavni proces u smislu da pojedincu omogućava poseban, lični odnos prema pojavama. Samim tim, omogućava njihovo različito shvatanje i tumačenje, formiranje različitih stanovišta, prilaze sa različitih strana, jednom rečju, njihovo različito doživljavanje u okviru grupe. Rad u okviru radionice obuhvatiće nastavna područja Vokalno reprodukovanje muzike (pevanje pesama po sluhu, dečje muzičko stvaralaštvo) i Slušanje muzike.

Ključne reči: solfeđo, apercepcija, harmonski sluh.

Harmonic ear-training in young learners of music schools: preparatory teaching methods

Solfeggio teaching in music schools is mostly based on processes of perception of musical manifestations and phenomena, for a very simple reason resulting from the very definition of the process, which at the same time express the basic meaning and the objective of solfeggio teaching: “Perception is a complex psychological process comprised of a number of different sensory recognitions and other psychological processes, including extracting of a certain group of sensory recognitions, their merging into a new entity, a particular understanding or giving a meaning”, according to which students gain knowledge of or recognize certain phenomena, for “without recognition, there is no thoughtful perception” (Tjeplov, B.M. *Psihologija*, Znanje, Belgrade, 1948. : 82-85). From the author's personal experience in working with learners of all ages, it is evident that the high importance of the development of “thoughtful perception” arises from the insufficient work on learners' apperception of musical phenomena, especially on the ones concerning the development of harmonic ear. The definition of *apperception* as “the dependence of perception on the general content of one's psychological life” (Tjeplov, B.M.: 90), leads to the conclusion that the preparatory teaching methods and a special methodological approach are necessary and of utmost importance, especially in the period before and in the first years of music literacy process. The apperception of musical content within the subject of *Solfeggio* individualizes the teaching process, providing the learner with a unique, personal relationship to phenomena. It, thus, provides their various understanding and interpretations, formation of different viewpoints and approaches; in a word, a variety of experiences within a group. The workshop will include some teaching areas in vocal reproduction of music (singing songs by ear, children's musical creativity) and analytical listening to music works.

Key words: solfeggio, apperception, harmonic ear.

mr Milena Srdić

Univerzitet u Novom Sadu
Akademija umetnosti
Srbija
minasrdic@sbb.rs

Značaj tempa za reprodukciju

Ideja radionice zasniva se na jednom od mnogobrojnih zadataka nastave solfeđa-razumevanju tempa. Tempa se klasifikuju i definišu još u početnoj nastavi, a sukcesivno se uvode i tumače italijanske (i druge) i metronomske oznake. Ono što se u dugogodišnjoj praksi zapaža je da i posle višegodišnjeg učenja, mladi budući profesionalci na solfeđu retko poštuju oznake koje zadaju brzinu i karakter onoga što treba da reprodukuju. Nastava solfeđa je slojevita i kompleksna, te mora jednovremeno uključivati više aktivnosti kontinuirano, a znamo da to nije lak zadatak. Sasvim je opravdano da su najčešće zastupljena umerena tempa, jer ona pružaju optimalne uslove za vokalni reprodukciju, s jedne, i opažanje s druge strane. Zamišljena prezentacija za cilj ima mogućnosti uključivanja kontrastnih tempa, možda nedovoljno uključenih u nastavu. Autorski primeri za pevanje i njihova obrada donose ponudu mogućih metodskih puteva, koje bi trebalo dodatno razvijati i usavršavati. Sticanje veština praćenja, čitanja, opažanja i izvođenja muzike sa što manje zastoja i grešaka, a u skladu i poštujući zadate smernice brzine i stila su potreban i očekivan rezultat. Melodijske etide, formulisane su kao simulacija muzičkih momenata koji realno postoje u izvođaštvu. Takođe, jedan od akcenata biće stavljen na uzročno-posledičnu vezu između tempa i fature, ritmičke i melodijske, a tako da muzički kontekst u celini može da bude reprodukovan tačno i estetski. Neki su jasno oslonjeni na umetničku literaturu, a neki su povezani sa različitim žanrovima, kao što su plesovi i popularna muzika. Cilj prikazivanja, samo dela mogućih načina sticanja veština poštovanja i razumevanja tempa na nastavi solfeđa je najpre da nastava kontinuirano bude dinamizirana, što bi trebalo da obostrano motiviše i nastavnike i učenike.

Ključne reči: tempo, solfeđo, ritam, melodija.

The importance of tempo in reproduction

The idea of this workshop is based on one of many tasks and goals of teaching and learning solfeggio - understanding of tempo. Categories of tempo are introduced and classified at the first stages of learning, while Italian (and other) metronome markings are involved successively. What is noticed in a long-standing practice is that even after many years of learning, young future professionals rarely respect tempo markings and the character of what they should perform. Teaching solfeggio is layered and complex and it must simultaneously involve multiple activities continuously, which we know is not an easy task. It is reasonable that the moderate tempo is most commonly represented, since it provides optional conditions for vocal performance, on one side, and perception on the other. The objective of this workshop is to show the possibility of including contrasting tempos which may be insufficiently covered in teaching. Author singing examples and their interpretation offer possible methodic paths which should be further developed and improved. The acquisition of skills of following, reading, observing and performing music with as little delay and error, in accordance with and respecting the provided guidelines of tempo and style, are the necessary and the expected outcome. Melodic etudes are formulated as a simulation of musical moments that are realistically present in music performance. Also, one of the accents is placed on causal relation between tempo and musical form, rhythmic and melodic, so that musical context on the whole can be performed precisely and nicely. Some are clearly relying on literature, while others are related to various genres, such as dances and popular music. The objective of presenting only the parts of possible ways of acquiring the skills of respecting and understanding tempo in solfeggio classes is primarily to have a continuously dynamic teaching which should motivate both teachers and learners.

Key words: tempo, solfeggio, rhythm, melody.

Uredile/Edited by:

Vedrana Marković
Jelena Martinović –Bogojević

Dizajn i grafičko oblikovanje

Design and graphic design:
Ana Marković

Lektura za engleski jezik/Proofreading:

Ana Maraš

Izdavač/Publisher:

Muzička akademija

Za izdavača/For the publisher:

mr Bojan Martinović

Štampa/Print

Lapis

Tiraž/Printum

70

